DAUGAVAS VĒSTNESIS

Maksā 7 ten.
№ 94, 3. gads

Daugavpils novada komisāra oficiālais laikraksts

Trešdien,
21. aprīlī, 1943. g.

Redakcija: Daugavpilī, Cietokšņa ielā 42. Tālruņi: atbildīgais redaktors 2493, redaktori 2494, saimniecības vadītājs un kantoris 2212, informātori 2211, tālsarunas 2501. Tek. rēķ. p. 5060 Redakcijas pārstāvji: Rīgā, Vācu ordeņa gatvē 2, tālr. 21550; Rēzeknē, Br. Skrindu ielā 15, tālr. 2301. Abonēšanas maksa: RM 1,75 mēnesī. Abonēšanas nauda iemaksājama visās pasta nodaļās

ZASV gangsteru „kultūra"

REICHSMINISTRS ALFREDS ROZENBERGS PAR ZASV GARĪGO STĀJU

E. Reichsministrs Rozenbergs lielajā vācu laikrakstā «Voelkischer Beobachter» sniedz interesantu rakstu par ZASV un Lielbritānijas garīgo nostāju. Raksta sākumā reichsministrs peskaras britu-amerikāņu uzsāktai gaisa kara formai un pasvītro, ka tas visām Eiropas tautām liek cieši apskatīt to garu, kas pašlaik pārvalda ZASV un Lielbritāniju. Kā zināms, Adolfs Hitlers jau pirms vairākiem gadiem griezās pie pārējām valstīm ar priekšlikumu, ierobežoties gaisa karā ar tiešo militāro operāciju joslu. Kad 1940. gadā iesākās pirmie britu uzlidojumi mierīgiem novadiem, Vadonis brīdināja Angliju un ilgi gaidīja. Tā kā briti nesaudzīgos uzbrukumus civiliedzīvotājiem nepārtrauca, Vācija bija spiesta attiecīgi atbildēt.

Pēc reichsministra Rozenberga domām, te jāsastopas ar īpatnēju garīgu noskaņojumu. Maskai krītot šis noskaņojums izpaužas visā savā brutālitātē. Amerikā tas nepārprotami atklājies jau sen, bet tagad to redz arī tagadējā Anglijā.

Savā laikā mežonīgi un drošsirdīgi pionieri iekaroja Ziemeļamerikas plašos klajumus un mežus. Šie vīri nebija apmierināti ar britu karaļa politiskajiem un reliģiozajiem spaidiem, viņos liesmoja ilgas pēc citas dzīves un jaunatklātais kontinents tiem šķita visu iespējamību zeme. Anglijas, Vācijas, Francijas, Īrijas un Skandināvijas emigranti gadu desmitiem ilgās cīņās iekaroja upju grīvas un zemes dārgumus. Bet viņu pēdās veseliem bariem nāca visas pasaules tirgotāji, laimes meklētāji un noziedznieki. Jau 19. gadu simteņa beigās Eiropas iecelotāju posta kvartālos sāka izveidoties noziedznieku centri, kas izspieda un aplaupīja attiecīgo pilsētu iedzīvotājus. Šo faktoru reichsministrs Rozenbergs uzskata par amerikāņu attīstības visraksturīgāko iezīmi.

19. gadu simtenī, saka reichsministrs Rozenbergs, valsts vēl bija pietiekami stipra, lai šo postu uzveiktu ar sociāliem jauninājumiem vai skarbu valsts varu. Valsts tomēr samainīja brīvības un patvaļīgas blēdības jēdzienus. Uzsākt citu ceļu nepieļāva arī amerikāņu ideoloģija, kas veiksmīgam noziedzniekam un miljonu krāpniekam ļauj pārvērsties cilvēces aplaimotājā filantropā.

Drosmīgu pioneļu iekarotās un dēkaiņu un noziedznieku pārplūdinātās ZASV pašas radīja šim sociālās attīstības procesam raksturīgu jēdzienu — gangsteru. Reichsministra zīmīgajā formulējumā gangsters ir noziedzības, blēdības un izspiešanas kopsumma. 20. gadsimtenī gangsteri nodibināja ciešas organizācijas un kļuva par varu varā, par valsti valstī. Nedrīkst aizmirst, ka gangsterus, kas vislabāk noorganizēti demokratu partijas citadelē Ņujorkā, vada un algo žīdu spekulanti un banku magnāti. Ņujorkā ir 2,5 miljoni žīdu, tātad trīs reizes vairāk nekā visā Minchenē iedzīvotāju. Līdz ar to Ņujorka ir pasaules vēstures lielākais žīdu centrs. Ja atceras, ka Vācijā ap 1919. gadu bija tikai 1 miljons žīdu un tomēr Berlīnē un Frankfurtē tiem bija tik liela vara, tad var aptuveni apgūt žīdu politisko un saimniecisko varu ZASV lielajos centros: Ņujorkā, Čikagā un Filadelfijā.

Visas Eiropas tautas ir izaugušas no čaklas zemniecības, Eiropu ir cēluši pilsētu dibinātāji, celtnieki un dzejnieki un, neraugoties uz lielo daudzveidību un dažu labu smagu konfliktu, tā ir vispatiesākās un visdižākās kultūras augsne, kam Eiropas tautu miljoni piekērušies ar visu sirdi. Tagadējām Ziemeļamerikas Savienotajām Valstīm šo jūtu nav. Šo territoriju, kas ir tikpat liela kā Vācija un Francija kopā, liekēdīgā un nekultūrālā vara ir pārvērtusi šī vārda vistiešākā nozīmē par tuksnesi.

Šis sastinguma gars, kas vislabāk iemiesojas amerikāņu «lielajos veikalos», un kas balstās uz 130 miljoniem iedzīvotāju, tagad meklē jaunus preču izvietojuma tirgus un jēlvielu avotus, lai tad kā laupītājs tiem uzbruktu. Šodienas Ziemeļamerikas Savienotās «Valstis», kas nespēj paveikt īstu kolonizācijas darbu un izveidot savas auglīgās milzu telpas, kas pakļautas rupji kapitālistiskai parazītu domu gaitai un noziedznieku kvartālu gangsteriem, tagad kā indīga piepe uzbrūk Eiropai, atrodot Anglijā resp. Anglijas šodienas sirmgalvīgi iedomīgajā virsšķirā vissirsnīgākos paligus.

Organizētie slepkavīgo dedzinātāju uzbrukumi vācu pilsētām izraisa vācu tautā ārkārtīgu naidu, ko no vācu tautas šķietami nemaz nevarētu sagaidīt. Ir tomēr vajadzīgs, lai šis naids 80 miljonus lielajā vācu tautā kļūtu par pilnīgi saprotamu jūtonu, lai šis naids neapdzistu un uzliesmotu arī pārējās tautās, kam jācieš no šo sieviešu un bērnu slepkavotāju bumbām. Gangsters dod savām bumbvedēju apkalpēm pavēli lidot uz Eiropu un iznīcināt vissvētākos Eiropas kultūras piemineklus. Viņam nav šo lietu izjūtas un viņa asociālā dvēsele šo izpratni arī nekad neatradīs. Un ir nepieciešams, lai Eiropas tautas uz visiem laikiem ievērotu un atcerētos šo antikultūrālo un agresīvā noziedznieka tipu.

Niknās cīņas dienvidos no Novorosijskas turpinās

4 dienu laikā iznīcināti 178 boļševiku lidaparāti

Vadoņa galvenā mītnē, 1943. gada 20. aprīlī.

Bruņoto spēku virspavēlniecība ziņo:

Dienvidos no Novorosijskas joprojām turpinās niknas cīņas. Cīņās atkārtoti ar stipriem spēkiem iejaucās vācu aviācija. Rietumkaukāza piekrastē kaujas lidotāji nogremdēja kādu ienaidnieka ātrlaivu un bojāja 3 kuģus. No pārējās austrumu frontes ziņo par niecīgu kaujas darbību.

Laikā no 16. līdz 19. aprīlim iznīcināti 178 lidaparāti, no tiem somu iznīcinātāji vien notrieca 22. Tanī pat laikā gāja bojā 11 pašu lidaparāti.

Ienaidnieka vietēja rakstura uzbrukumi Tunēzijas rietumu frontes augstieņu pozicijām atsisti. Pārējos cīņu sektoros valda dziva artilerijas un izlūku vienību darbība.

Naktī uz 20. aprīli ienaidnieki pāri Holandei uzlidoja valsts ziemeļaustrumu novadiem. Notriekti 4 lidaparāti. Piekto virs Kanāļa notrieca mīnu traleru zenitartilerijas uguns.

Cīņa Tunēzijas kalnājā. Kādas vācu baterijas novērotājs ienaidnieka aizmugurē.

Ar darbiem pierādīsim nesatricināmo uzticību Vadonim

Reichsmaršala Gēringa uzsaukums Lielvācijas Vadoņa dzimšanas dienā

DNB. Berlīnē, 20. aprīlī. Lielvācijas Vadoņa dzimšanas dienā reichsmaršals Gērings izdevis sekojošu uzsaukumu:

Tautiešī!

Karstāk un aizkustinātām sirdīm šodien visa vācu tauta sūta Vadonim laimes vēlējumus. Viņam un viņa darbam grūtajā kara laikā tā izlūdzas Visuvarenā svētību un aizsardzību. Kaut labais liktenis Vadonim arī nākošā dzīves gadā dotu spēku un veselību.

Vadoņa stiprās rokās atrodas vācu tautas likteņi. Aizvadītie ziemas mēneši pierādīja, kāds nesalaužams spēks izstaro no viņa. Visbrutālākā veidā upurējot milzīgas masas, boļševiki mēģināja satriekt vācu fronti un atvērt vārtus uz Vāciju. Vadoņa gars un griba iedvesmoja varonīgi karojošos vācu bruņotos spēkus un pēc upuriem pilnas aizstāvēšanas atkal veda tos drosmīgā, uzvarām bagātā uzbrukumā. Vēsturē vīra lielumu nevērtē pēc viegli gūtiem panākumiem. Augstāko nemirstīgo slavu var dāvāt tikai tam, kas visbīstamākās stundas izturējis ar varonīgu sirdi, nekad nav liecies, un stājies pretī visām ienaidnieka varām. Gigantiskajā cīņā ar tūkstošveidīgām pretiešķībām mūsu Vadonis ir piepildījis savu laiku kā savas tēvzemes atbrīvotājs un Vakareiropas kultūras glābējs.

Jau kopš gadu desmitiem Vadoņa dzīve ir sasprindzināts darbs tautas un valsts labā. To mēs nekad neesam stiprāk un tiešāk atzinuši, kā tagad, šajos kara gados. Viņš neparīst miera, uz viņa gulstās gandrīz pārcilvēcisks darba smagums.

Viņa kareiviskā stāja un viņa nepagurstošā, katram upurim gatavā pienākuma pildīšana mums visiem sniedz žilbinošu piemēru. Mēs viņam sekojam šodien vairāk kā jebkad, jo cīņa iet par uzvaru vai iznīcināšanu. Pienākusi mūsu tautas un katra atsevišķā vācieša visstingrākās pārbaudes un izšķirošākā apliecināšanas stunda. To, ko mēs pagājušos gados, sajūsmināti par Vadoņa gūtiem panākumiem, viņam ar prieku solījāmies, to mēs tagad, šī kara grūtākās vētrās, arī uzticīgi pildīsim. Tas attiecas uz fronti un tas attiecas arī uz dzimteni. Vadonis zina, cik smagi ir pienākumi, kas jāuzliek katram atsevišķi un cik rūgti ir upuri, ko šis karš prasa kaujas laukos un no gaisa apdraudētos Vācijas apgabalos. Bet viņš prasa pašaizliedzīgu uzupurēšanos nevis sev, bet tēvzemes brīvībai un tautas un valsts pastāvēšanai.

Mani vācu tautiešī, šodien un nākotnē savu nesatricināmo uzticību Vadonim un savu cieto gribu strādāt līdzi viņa lielajā darbā apliecināsim ne vārdiem, bet darbiem! Apliecināsim sevi mūsu vēstures izšķirīgā stundā kā viņa varonīgie, nepārvaramie cīnītāji mūsu lepnās, mūžīgās Vācijas labā. Vērsīsim savu skatu tieši uz mūsu pienākumiem, ar vislielāko spēku sasprindzinājumu un pēc labākās prasmes pildīsim visu to, ko no mums prasa kara ikdiena. Tā būs mūsu dāvana mūsu Vadoņa 54. dzimšanas dienā.

Hermann Goering.

Reichsmaršala dienas pavēle bruņotiem spēkiem

DNB Berlīnē, 20. aprīlī. Reichsmaršals Gērings Vadoņa dzimšanas dienā bruņoto spēku karavīriem izdevis šādu dienas pavēli:

Armijas karavīri!

Jau ceturto reizi visu laiku lielākā tautu cīņā šodien mēs lepnā priekā domājam par mūsu karsti mīlotā Vadoņa un karavadoņa dzimšanas dienu.

Ka jūs pret Ādolfu Hitleru jūtat nesatricināmu uzticību un mīlestību, to apliecina jūsu zvērasts.

Šai stundā mēs apliecinām visas pasaules priekšā savu lūgumu Visuvarenajam, lai tas, tāpat kā līdz šim, svētī un pasargā Vadoni, un solāmies kā varonīgi karavīri katrā stundā un katrā cīņā uz zemes, gaisā vai jūrā sekot slavas vainagotam karogam ar mūsu augstāko ziedošanās gatavību; mēs apliecinām savu ticību mūsu ieroču neuzvaramībai un mūžīgai, lielai Vācijai.

Cīņas biedri! Mēs sveicam mūsu valsts pirmo karavīru!

Lai dzīvo mūsu Vadonis!

Goering,
Lielvācijas reichsmaršals.

Zirgs visās frontēs ir visuzticamākais karavīra draugs un pavadonis. (Wb)

Ziemeļamerikāņu zaudējumi terrora uzbrukumos

DNB. Berlīnē, 20. aprīlī. Ziemeļamerikāņu gaisa spēki 17. aprīlī cieta jaunu smagu sakāvi. Savos terrora uzlidojumos Brēmenes pilsētai, kā 18. aprīļa virspavēlniecības ziņojumā jau vēstīts, amerikāņi pēc līdzšinējām ziņām zaudējuši 20 četrmotorīgus bumbvedējus. Jūrā un ieņemto rietumu apgabalu piekrastes joslā notriekti vēl 11 britu un ziemeļamerikāņu lidaparāti. Kopskaitā, tātad, notriekti 31 ienaidnieka bumbvedējs, zaudējot tikai 2 pašu iznīcinātājus, kas pēc niknām gaisa cīņām vairs neatgriezās savos atbalsta punktos.

Mēģinot uzbrukt ziemeļrietumu vācu piekrastes apgabaliem, smagos ZASV bumbvedējus jau tālu jūrā pamanīja vācu iznīcinātāju vienības. Vācu iznīcinātāji nepārtraukti cīnījās ar ienaidnieku, tā ka ZASV bumbvedēju vienībā izklīda. Līdz ar to stipri vājinājās amerikāņu klāja ieroču uguns iespaids. Vācu iznīcinātāju uzbrukumi un niknās gaisa cīņas notika ļoti lielā augstumā. Jau šinī cīņā smagi cietušā ienaidnieka vienība, pārtīdojot piekrastes joslu, nokluva daudzu zenitartilerijas bateriju ugunīs. Pateicoties labi tēmētai granātu krusai, bumbvedēju lielāko daļu novirzīja uz iepriekš paredzētajiem mērķiem, tā kā ienaidnieks Brēmenes pilsētai varēja uzbrukt likai ar nielielām spēku daļām. Daudzkārt ienaidnieka lidaparāti bija spiesti nomest bumbas netēmējot, lai varētu paglābties no zenitartilerijas uguns un vācu iznīcinātāju niknajiem uzbrukumiem. Pēc smagiem zaudējumiem ienaidnieka bumbvedēju vienība mēģināja pa visīsāko ceļu sasniegt atklāto jūru.

Palīdzēsim dzīvot

Ik dienas šī balss runā ar tevi, ar mani, ar mums visiem.

Velti lasit vecās grāmatas un teorijas. Tās mums nepalīdzēs šo balsi saprast, jo šī balss ir vēl par daudz jauna, reizē skarba, nežēlīga un arī spēcīga — tā ir šīsdienas dzīves balss. Šī īstenība ir jauna, teorijas un grāmatas veces. Vislabākā grāmata un teorija ir pašlaik topošā dzīve. Mūsu rīcībā un darbos jāvadās no šī brīža skarbās dzīves, kas apvienota ar nākotnes domu. Un bijībā pret pašu jaunāko īstenību noliekam malā veces grāmatas un teoriju mērus un ejam ļaudis, ejam viņu mājās un ar asu smagumu pilnajā dzīvē, ejam šo ļaužu darba vietās, no, ja mēs spējam arī dziļāk iet — ejam viņu dvēselēs, kam vairs nav daudz laika priecāties, bet kas vairāk ir cietas popietnības un rūpju pilnas.

Visu to vērojot mūsos rodas domu un pārveidojas jautājumā: kas šinī laikā, kad dzīve ir skarba un nopietna, kas šiem brīdī cilvēkam būtu visvajadzīgākais?

Dzimtenes tīrumos satikušies ar draugu par visu to pārrunājām. Jā, protams, tagad katrs cilvēks nosauktu simtiem vajadzību un lietu, kā viņam trūkst. Bet latviešu cilvēkam ir arī svērīgs prāts, viņš skaidri apzinās, ka visu, kas būtu vajadzīgs, šīs dienas skarbā un nopietnā dzīve tam nespēj dot.

Kas tad paliek visvairāk vajadzīgais?

Maize? Strādīgajiem latviešu ļaudīm maizes nekad nav pietrūcis un nepietrūks.

Kas tad vēl? Kas vēl ir tāds, kas šiem skarbajā un nopietnajā laikā visnepieciešamākais?

Satikušies ar dzimtenes drangu, Pūpolu svētdienā bijām Daugavpils baznīcā. Tur savu dvēseļu gaismu bija sanesuši simti labu ļaužu. Tur mēs redzējām lauku mātes ar lakatiņiem galvā un tēvus brūniem vadmalas mēteļiem mugurās: tur bija sanākuši pilsētas fabriku un darbnīcu strādnieki; tur redzējām veetēvus un bērnus un vidusskolu un pamatskolu zēnus un meitenes. Kad mūsu acis satikās ar šo simtu nopietnajām sejām un mīrdzošām labu cilvēku acīm, mēs savās domās teicām: te ir sanākuši visu to ļaužu pārstāvji, visa līdzīgā darba un dzīves pārstāvji, kas strādā un dzīvo nevien te Daugavpilī un Daugavpils apkārtnē, bet gan arī pie Ilūkstes, Rēzeknes, Ludzas un Abrenes.

Un atkal domājot par visas dzimtenes ļaužu smagā darba un rūpju pilno dzīvi, mēs jautājam sev to pašu jautājumu, ko sākumā: kas tad šini laikā katram un visiem ir visvairāk vajadzīgais?

Nāca atmiņā tas, ko reiz teica vecs Latgales skolotājs, kuram jau bija balta galva: Visos laikos cilvēks ārēji un iekšēji ir cīnījies un meklējis brīvību, savu Dievu un cilvēku. Kā, cilvēku? — tā atvaiciājam. Jā, cilvēks ir meklējis cilvēku, kad to redzēja pazūdam no ļaužu sirdīm.

Mums, jaunajiem, bija ilgi ko domāt par šiem jautājumiem.

Tad nāca atmiņā vēl — kāds vecs, tīrumu malā pie arkla salikts arājs, kurš noslaucija sviedrus no pieres un stāstīja: Ir vieglāk dzīvot, kad tev kāds palīdz. Agrākais karš man paņēma dēlus, otrais posta laiks arī dēlu dēlus. Arī māju un ledzīvi. Bet redziet, man atkal ir uzcelta mājiņa, labi ļaudis man ir aizdevuši zirgu un es savus piecus hektarus atkal varu strādāt pats.

Ir vieglāk dzīvot, kad tev kāds palīdz. Šos vārdus atceroties gribējās ilgāk pie viņiem palikt.

Tiešām, vai cietajā īstenībā un skarbajā dzīvē, tas nav tas lielākais un labākais, ko mēs visi katrs spējam un varam darīt: palīdzēt dzīvot!

Ja mūsos ir vēl dzīvs cilvēks un redzīgas cilvēka acis, tad mēs visi to varam spēt un to mums jāspēj: palīdzēt dzīvot.

Ir jāredz un jāspēj palīdzēt dzīvot vispirms tiem ļaudīm, kam šinī skarbajā laikā darbs ir vissmagākais un dzīve visgrūtākā. Tie ir visvienkāršākie cilvēki, bet lielāko smagumu nesēji un darbu veicēji. Tāpēc nebūtu jātaisa projekti, mēri un rīkojumi pie galdiem kabinetos sēžot, pirms nav būts lauku sētā, kur strādā no gaismas līdz vakara tumsai un tāpat fabrikās un darbnīcās, kur dārd mašīnu dunoņa un sviedru un putekļu sūrums grauž cilvēku acis.

Ir par neapejamu likumu kļuvis, ka kara laikā visi darbi, cik smagi arī tie nebūtu, ir jāpadara, bet tāpēc arī šo vislielāko smagumu veicēju vajadzības jāredz vispirms.

Un tāpat Latgales zemnieku ļaudis, kas nav lielāku saimniecību īpašnieki, no savām mazām iespējām ir pildījuši un pilda pienākumu tēvzemei, frontei, ir veikuši un veic darbu savās mājās un tūkstoši roku, nākušas no šīm mājām palīdz darbu veikt citos novados, arī viņi noteikti pieder pie lielāko smagumu nesējiem šinī skarbajā un pret nākotni atbildīgajā laikā.

(Turpinājums 2. lappusē)

Palīdzēsim dzīvot

(Sākums 1. lapp.).

Visiem šiem lielāko darba smagumu nesējiem var palīdzēt ar viņu dzīves un apstākļu izprašanu un, jāuzsver — ar nepārprašanu.

Protams, neviienam nav iespējams palīdzēt un viņa vajadzības apmierināt tik, cik dažam šo vajadzību būtu. To saprot visi. Bet cilvēku pienākums, ja viņš sevi apzinās par cilvēku ar dzīvu sirdi, būtu — no mazām iespējām palīdzēt tik, cik viņa spēkos. Zemnieks pilsētniekam, direktors strādniekam, jaunieši vecāku ļaudīm un ikkatrs visai tautai.

Tagad dzīve ir lielu spēku kustību, stāvokļa, prasību un maiņu pilna ik brīdi. Te jābūt ne burta kalpam, bet gan cilvēkam, kas ikvienā citā vismazākajā, visvienkāršākajā un visnabadzīgākajā redz līdzīgu cilvēku.

Lai nepiemirstam ari to — likteņa priekšā nabagākais un bagātākais būtiski šobrīd ir tik līdzīgi, kā divi smilšu graudi uz lieceņa, kur pāri brauc smagi rati.

Ir daļa ļaužu, kas kara laikā cenšas kļūt bagāti. No tiem nesagaidīsim, ka viņi citiem palīdzētu dzīvot. Gan patiesība ir ari tā, ka katrs sev ir tas tuvākais, bet ja cilvēks arvien vēl ir un grib būt cilvēks, tad šinī laikā, cik vien iespējams, cilvēkam dzīvnieku sevi jāpievalda.

Šinī skarbajā laikā, kad daudziem un daudz kā trūkst, bagāts var kļūt tikai uz citu rēķina, tas ir, citu cilvēku trūkumu vēl pavairojot. Tā jau ir nelietība, melns noziegums.

Ar likumiem un rīkojumiem vien visu nevar nokārtot. Daudz darāmā ir ar cilvēka sirdi. Kur nav cilvēku, likums var kļūt par važām. Lai atceramies asiņu un melu gadu, kad teorijā un pēc likuma bija paredzēta paradīze, bet īstenība un dzīve kļuva par elli. Tas bija tāpēc, ka no dzīves bija padzīts cilvēks un Dievs, bet to vietā bija stājies materiāls un dzīvnieks, cilvēkam bija tikai materiāla un dzīvnieka vērtība.

Nelaimju un grūtību laikos visi atklāj savas normālos laikos slēptās sejas. Šinīs pēdējos gados savas īstās sejas ir atklājuši nodevēji, slepkavas, zagļi, laupītāji un mantkārīgie, bet arī darbīgie ļaudis un krietnie cilvēki savas cilvēka skaidrības un spēka pilnās sejas. Visi tiek vēroti un arī nākotnē viņu «nopelni» vai arī nopelni netiks piemirsti.

Dzīvi veidot un pacelt — šis pienākums tomēr ir palicis un būs cilvēkam.

Tāpēc lai palīdzam dzīvot ikkatram cilvēkam, kas cīnās, lai atkal atgūtu savu cilvēka vietu.

Ko mēs katrs varam palīdzēt? Piemēros to visu neiespējami uzskaitīt, bet ja ir mūsos sirds, kas atkal meklē mīlu un gaismu, tad šinī gaismā redzam ik brīdi, kur, kam un kā jāpalīdz.

Ja mūsu palīdzība un darbs nav vai arī nespēj būt tik liels un smags, kā kalns, tad tam tik lielam nav arī jābūt, tas dažreiz var būt arī tik mazs un viegls un skaists, ka cilvēks spēj paņemt to un aiznest savā sirdī. Arī tad jau ir palīdzēts.

Saistīdami šīs dieas skarbo smagumu kopā ar nākotnes domu un būdami redzīgi un būdami cilvēki, atzistam, ka šobrīd lielākais un tuvākais, ko varam darīt un kas jādara — palīdzēsim viens otram būt cilvēki, palīdzēsim dzīvot. Tad mums nepietrūks ne maizes, ne arī dvēseles spēka iet nākotnē, kuru mēs gribam redzēt atkal cēlu cilvēkam un cilvēcībai.

J. Klīdzējs.

Starptautiskais Sarkanais Krusts noskaidros nogalināto poļu virsnieku personības

Ko saka Eiropas prese par boļševiku briesmu darbiem Katinas mežā

DNB. Berlīnē. Vācu Sarkanais Krusts 15. un 16. aprīlī līdzis starptautisko Sarkano Krustu sniegt plašu palīdzību 12.000 boļševiku nogalināto sagūstīto poļu virsnieku personību noskaidrošanā. Kā jau zināms, nogalinātos poļu virsniekus pirms dažām dienām atrada Katinas mežā pie Smoļenskas. Vācu Sarkanā Krusta prezidents Koburgas-Gotas hercogs lūdzis steidzīgu atbildi par starptautiskā Sarkanā Krusta palīdzības veidu un priekšlikumiem.

Sakarā ar vācu ziņām par Katinas mežā atrasto poļu virsnieku masu kapu, tagad arī poļu emigrantu komiteja Londonā izdevusi savu pirmo komunikē.

Komunikē pirmkārt teikts, ka, pēc sarkanās armijas oficioza «Krasnaja Zvezda» 1940. gada 17. septembra ziņām, boļševiki saņēmuši 181.000 poļu kara gūstekņu. Pēc Maskavas laikrakstu ziņām to skaitā atradušies 10.000 virsnieku. Poļu komunikē teikts, ka, saskaņā ar Maskavas informāciju, poļu gūstekņi novietoti 3 gūstekņu nometnēs, Koscieļskā, Smoļenskas tuvumā, Starobieļskā pie Charkovas un Ostaškovā pie Kaļiņinas. 1940. gada 5. maijā boļševiku iestādes uzsākušas šo nometņu evakuāciju. Evakuācija paveikta līdz maija vidum, tātad līdz tam laikam, ko vācu ziņojumi uzskata par virsnieku noslepkavošanas laiku. Pēc poļu-padomju «līguma» un «militārā noliguma» poļi Padomju savienībā uzsākuši organizēt «poļu armiju». 8.300 virsnieku un 7.000 instruktoru un civilistu bijuši bez vēsts pazuduši. Komunikē uzskaita atsevišķas veltīgās pazudušo meklēšanas akcijas, ko Padomju savienībā izdarījuši gan poļi, gan padomju iestādes, un konstatē, ka padomju valdība nav vedusi gūstekņu sarakstus.

1941. gada decembrī Staļins generālim Sikorskim Maskavā apgalvojis, ka padomju valdība esot atbrīvojusi visus poļu virsniekus. Beidzot Staļins arī iesniedzis divus nepilnīgus poļu virsnieku sarakstus. Šie saraksti sastādīti uz poļu kara gūstekņu izteiciena pamata. Bet arī no sarakstos minētajiem poļu virsniekiem neviens nesot atgriezies jaundibinātajā «poļu armijā». Komunikē tālāk ziņo, ka poļu virsnieku liktenis izsaucis arī vairākas ministra Reščinska intervencijas. Poļu emigrantu pārstāvniecība tomēr nesaņēmusi atbildi, kas noticis ar trijās gūstekņu nometnēs novietotajiem poļu virsniekiem. Poļu komunikē noslēgumā konstatē, ka vācu paskaidrojumi par poļu virsnieku nogalināšanu 1940. gada pavasarī radot nepieciešamību izdarīt masu kapu pārbaudi un ka lietas patiesais stāvoklis esot jānodod starptautiskas korporācijas izmeklēšanai. Tamdēļ arī poļu emigrantu pārstāvniecība griezusies pie Ženēvas Sarkanā Krusta ar lūgumu, nosūtīt uz Smoļensku starptautiskā Sarkanā Krusta delegāciju.

Pazīstamais poļu pirmskara laika rakstnieks Emils Skjvskis, kas kā pirmās poļu komisijas dalībnieks apskatījis masu slepkavības vietu Katinas mežā, par saviem iespaidiem stāsta: «Kad automobilī tuvojāmies kalnainajam mežam, pirmais, ko jutām, bija neciešama līķu smaka. Mums visiem likās, ka nav iespējams elpot. Pa stigām un izcirtumiem virzījāmies tuvāk kādai platai, spīdošai smilšu strēmelei, kuras vidū bija izraktas apmēram 10 metru dziļas bedres. Šīs bedres slēpa sajauktu, drausmīgu masu: trūdošus ķermeņus, skeletu daļas, cilvēku galvas kausus un poļu militāros piederumus — boļševiku noslepkavoto poļu virsnieku mirstīgās atliekas. Poļu ārsti konstatēja, ka tikai vienā no šim bedrēm bija sakrauti apmēram 1200 līķu. Manā klātbūtnē izdarītās sekcijas un personību noskaidrošana atklāja asiņu pirts drausmīgos sīkumus. Visiem noslepkavotiem poļu virsniekiem, starp tiem bija tikai divi apakšvirsnieki, bija tipiskā, boļševiku mocekļiem parastā šāviena brūce pakausī. Daudzi bedrē gulēja saistītām rokām. No atrastajām vēstulēm, fotografijām un citām apliecībām varēja neapšaubāmi konstatēt nogalināto virsnieku vārdus un dienesta pakāpi. Fakts, ka visiem nošautajiem bija pastkartes vai vēstules ar Kocieļskas adresi, pierāda, ka poļu virsnieki iepriekš bijuši nometināti turienes lielajā gūstekņu nometnē. Kāda mūsu poļu komisijas locekļis kā pēdējo piemiņu sev paņēma līdzi kāda viņam pazīstamā poļu generāļa uzplečus.

Tuvāki par noslepkavošanas apstākļiem dabūju zināt no apkārtnes iedzīvotājiem. Tie zināja stāstīt, ka notiesātie atgādāti šurp slēgtos ratos.

Sākot braucienu, biju sagatavojies uz jaunām lietām, bet kad īstenībā esmu skatījis šo drausmīgo apsūdzību pret boļševismu, man pietrūkst vārdu, redzētais pārspēj katru iedomu.

Komentējot poļu virsnieku nošaušanu Katinas mežā «Deutsche diplomatisch-politische korrespondenz» norāda, ka tā notikusi laikā, kad Padomju savienība vēl nekaroja un tātad tai cita politiska iemesla nav, kā vienīgi izrēķināšanās ar saviem politiskiem pretiniekiem. Šādi boļševiki rīkojušies visur, kur vien tie tikuši pie varas. Savu komentāru noslēgumā vācu oficiozs raksta: «Anglija un Savienotās valstis, kā to atkārtoti apgalvojuši Čerčils un Ruzvelts, Eiropas kontinentu gatavas atdot Padomju savienības varai. Šais apstākļos gan katram eiropietim kļūst skaidra Lielvācijas Vadoņa un Dučes nesenās sastapšanās nozīme Eiropas nākotnē.»

Arī somu presē poļu virsnieku traģiskais gals rod vislielāko ievērību. «Kaupalethi» raksta: «Tagad atrastais drausmīgais masu kaps nebūs vienīgais. Līdzīgi Eiropas tautu masu kapi guļ no Baltijas jūras līdz Melnajai jūrai. Tie atgādina visai Eiropai, ka tās kultūra var pastāvēt tikai nepielūdzamā cīņā pret šo pasaules ienaidnieku. Šī atziņa jo dienas kļūst skaidrāka. Tiešām brīnums, ka vēl eksistē valstis, kuras uzskata par ļoti patīkamu lietu būt par šo slepkavu sabiedrotiem.»

Par pastrādāto briesmu darbu, veselas četras dienas klusēja vienīgi pasaules ziņojums, atturoties no atbildes par pastrādātajām slepkavībām Katinas mežā. Taču pēc tam, kad vairāki simti nepiekukuļojamu liecinieku redzējuši masu kapus ar noslepkavotajiem virsniekiem un iepazinušies ar drausmīgā noziegума sīkumiem, arī žīdi un viņu rokas puiši Londonā un Maskavā jutušies spiesti pārtraukt kopējo klusuciešanu, jo apsūdzība visā pasaulē pret žīdismu un boļševismu paceļas arvien skaļāka.

Boļševiki tagad meklē melīgus atvainošanās un pādrošas liegšanās vārdus, lai gan skaidrie pierādījumu materiāli runā pārāk gaišu valodu un noslēpt notikušo vairs nav iespējams.

Reutera aģentūra savā «atsaukumā» apmierinās ar divaino formulējumu, ka ziņas par Katinu, kā liekas, būšot vācu propaganda, taču aģentūrai tai pašā ziņojumā jāatzīst, ka tā sauktās Londonas poļu emigrantu «valdības locekļi» paskaidrojuši, ka tiešām vairāki tūkstoši poļu karavīru, kurus 1939. gadā boļševiki saņēmuši gūstā, kopš tā laika pazuduši bez vēsts un ka līdzšinējā izmeklēšana diplomātiskajā ceļā Maskavā neko nav uzzinājusi, lai gan Kremlis apgalvojis, ka šie virsnieki atbrīvoti.

Arī Londonas poļu emigrantu laikraksts šai sakarā paskaidro, ka līdz šim nav zināms Kocieļskas un Starobieļskas kara gūstekņu nometnēs ievietoto gūstekņu liktenis.

Tā kā Londona zināmā mērā atzinusies, tad Maskavas žīdu liegšanās ir sevišķi dīvaina. Neārtā samulsumā par noziegума atklāšanu tie apgalvo, ka poļu virsniekus noslepkavojuši vācieši. Cik muļķīgs šis apgalvojums, to pierāda jau tas fakts, ka žīdi tādus melus izdomājuši tikai tagad, kad jau vairāk nekā trīs gadus tie izvairījušies dot jebkādu atbildi uz visiem poļu jautājumiem par virsnieku likteni.

Cinisms un nekaunība savu augstāko pakāpi tomēr sasniedz ar Staļina galma žīdu apgalvojumu, ka Katinas meža kapos esot atrasti vēsturiski kapu archaioloģiski izrakumi. Kaut ko muļķīgāku žīdi laikam nav spējuši izgudrot.

Tiesu ārsti, tiesu ķīmiķi, vācu militāro iestāžu pārstāvji un poļu komisija ļoti rūpīgi cenšas zinātniski analizēt un identificēt pirms trim gadiem zvēriskā kārtā noslepkavoto poļu virsnieku līķus. Pret visas civilizētās pasaules līdzjūtību un šausmās par šo žīdu sadistu asiņu pirti, Maskavas žīdi un to biedri Anglijā un Amerikā iedrošinās apgalvot, ka šausmīgie atradumi esot skeleti no akmens laikmeta, kurus vācieši ietērpuši poļu uniformās.

Poļu virsnieki Katinas mežā

DNB. Smoļenskā, 16. un 17. aprīlī Katinas mežā ieradās kāda sagūstīto poļu virsnieku delegācija. Delegācijā ietilpa visu pakāpju virsnieki un tie paši savām acīm pārliecinājās par savu boļševiku rokās krituušo biedru likteni, lai atgriežoties Vācijā, tie varētu pastāstīt, kā ar sagūstītiem virsniekiem apietas Vācijā un Padomju savienībā.

Sagūstītajiem virsniekiem, kas devās uz Smoļensku, bija izdevība pašiem atrakt savu nogalināto biedru līķus un tos uzzīmēt. Daži no viņiem pie tam pazina savus pulka biedrus, par kuriem tie zināja, ka šie biedri krituši padomju gūstā.

Pierādījumi bija tik pārliecinoši, ka virsnieku pārņēma ārkārtīgs uztraukums un sašutums. Virsnieki izteicās, ka šādu kara gūstekņu apslepkavošanu viņi vispār nav turējuši par iespējamu un ka viņiem līdz šim šķitis pilnīgi neticams, ka kādas valsts visus virsniekus, neatrodoties ar šo valsti pat karā, vispirms interně, tad izsludina par kara gūstekņiem un bez kāda iemesla nogalina.

Delegācijas vadītājs konstatēja, ka Katinas mežā nošauto virsnieku skaits ir desmit līdz vienpadsmit reiz lielāks, nekā visā poļu kara gājienā krituušo virsnieku skaits, kas sasniedz 1067. Virsnieki izteicās, ka viņi, kā karaviri, pieraduši pie šausmām, bet tik šausmīgu skatu nekad neesot redzējuši un sagaidījuši.

—

Miris Aleksis Mierlauks

B. Rīgas pilsētas slimnīcā vakar stājusi pukstēt sirds vienam no mūsu visievērojamākiem skatuves mākslinieciem, aktieriem un režisoram Aleksim Mierlaukam. Viņš pirms dažām dienām sagaidīja savu 77. dzimšanas dienu. Par mūsu skatuves veterāna nāvi skumst visa latviņu kultūrālā sabiedrība un desmitiem tūkstošu teātru apmeklētāju, kuriem viņa atveidotie skatuves tēli un māksla devusi daudzus skaistus, mākslinieciskus pārdzīvojumus.

Aleksis Mierlauks dzimis Rīgā 1866. gada 15. aprīlī. Jau agrā bērnībā viņš zaudējis vecākus, pēc kam viņu adoptējis Jēkabs Frīdfelds. 13 gadu vecumā viņš sācis palīdzēt savai ģimenei, strādādams gan Zunda tekstilfabrikā, gan Poppa cepuļu darbnīcā, gan mācīdamies skārdnieka amatu, līdz beidzot 1885. gadā viņš nonācis Jonatana biedrības teātrī, kur vispirms bijis zuflieris. Vēlāk Mierlauks sācis uzstāties mazākās lomās. Režisora J. Steglava pabalstīts, Mierlauks (vispirms ar Sproģa vārdu) drīz guvis ievērību kā raksturu un jautro zēnu tēlotājs. Viņš ceļojis līdzi Ādolfa Alunāna trupai uz laukiem. 1890. gada 29. aprīlī Mieralauks pirmo reizi uzstājies Rīgas latviešu teātrī Puriņa Klāva lugā «Lielkunga pusdienas». Pēc tam direktors H. Rode-Ebelings saistījis viņu trupā un sagatavojis vēlākai mākslinieciskai darbībai. Direktora P. Ozoliņa laikā Mierlauka skatuves talants jau uzplauka pilnīgi, jo repertuārā parādījās klasiķu un Blaumaņa un Aspazijas pirmie drāmatiskie darbi. Kopš 1904. gada teātra vadība uzticēja Mierlaukam režijas. Kad 1908. gadā nodega Rīgas latviešu biedrības nams, Mierlauks pārgāja uz jauno Rīgas latviešu teātri kā aktieris - režisors un 1909.—1911. un 1913.—1915. g. bija šī teātra direktors. Kopā ar režisoru Alfredu Amtmani-Briedīti Mierlauks vēlāk vadija Jauno Pēterpils teātri, kas apvienoja abus Rīgas lielo teātru aktierus kara laikā. Kad nodibinājās Latvijas nacionālais teātris, Mierlauks bija tā pirmais direktors. Visu laiku pēc tam viņš tur darbojies par režisoru un aktieri. 1935. gadā Mierlauks nosvinēja savas skatuves darbības 50 gadu svētkus. Mierlauks ir uzskatāms par mūsu vecāko režisoru. Ar Raiņa lugas «Uguns un nakts» pirmuzvedumu viņš pavēra jaunus apvāršņus latviešu teātra mākslai, inscenējot arī citus Raiņa lugu pirmuzvedumus, Jūlija Pētersona, Blaumaņa, Aspazijas, Vulfa un daudzu citu latviešu rakstnieku drāmatiskos darbus. Kā režisors Mierlauks ir reālisma piekritējs, pasvītrojot uzvedumā idejiski vērtīgo un izceļot autora mākslas saturu. Mierlauks ir viens no labākiem latviešu raksturlomu tēlotājiem. Spēlē viņš arvienu centies pēc vienkāršības, formas skaidrības un attēlojamā cilvēka garīgas sejas. Turklāt viņš bija arī liels vārda meistars. Mierlauks savā repertuārā var skaitīt simtiem lomu, no kurām latviešu sabiedrībā vienmēr paliks kā neaizmirstami tēli viņa sniegtais Indrāns, Roplainis, Kangars, Mikus tēvs, Mantrausis, Krīks un daudz citi tēli.

Nelaika izvadīšana pēdejā gaitā notiks tuvākās dienās.

Skolas audzēkņi sagatavo kurināmo

K. Rēzeknes lauksaimniecības un lopkopības skolas skolotāji un audzēkņi 18 km attālajā Pabargas mežā skolai sagatavojuši 250 stēru dedzināmās malkas. Par izrādīto pretimnākšanu malkas sagādes lietā skolas direktors Rēzeknes apriņķa vecākajam un Rēzeknes virsmežniecībai izteicis savu sirsnīgāko pateicību.

Tautas Palīdzība

Darbība, uzdevumi, nozīme

Šeit jānorāda, ka talciniekus uzņem iecirkņu priekšnieki, kuriem apriņķu priekšniekiem jāiesniedz vienīgi apstiprināšanai jaunuzņemto talcinieku saraksti. Talcinieka gada maksu var iekasēt un TP par labu iemaksāt arī darba vietā, kurā talcinieks strādā. Par talciniekiem var uzņemt un no maksas par biedru karti atsvabināt tās personas resp. darba vietu darbiniekus, kuri ar atvilkumiem no algām maksā TP par labu ne mazām par RM 6 gadā. Talcinieks ir TP darba veicinātājs, pasākumu sekmētājs un aktīvs palīgs katrā darbā, kuram aicina TP. Darbu TP labā talcinieks uzņemas brīvprātīgi un viņu nevar piespiest uzņemties pienākumus, no kuriem tas kādu iemeslu dēļ gribētu atteikties. TP nav nekādu slepenu mērķu, bet tās uzdevumi un mērķi ir vienmēr atklāti paustī un fiksēti statūtā un tuvākos norādījumos, kādus organizācijas vadība sniegusi darba darītājiem uz vietām. TP nav politiska organizācija, bet gan tautas kopības ideja paudēja, no kā izriet savstarpēja palīdzība, materiāli vājāko atbalstīšana, tautas dzīvā spēka vairošana un stiprināšana un tautas veselības aizsardzība. Tādēļ arī TP talcinieka pienākumi var būt tikai palīdzība savai tautai, nākot talkā TP līdzekļu sagādē vai TP tiešo mērķu reālizācijā. Jo lielāks būs TP talcinieku skaits, jo vairāk sadalīsies ikvienam veicamie uzdevumi un kopējais darbs nesīs lielāku svētību mūsu tautai.

Nākošais uzdevums līdzekļu sagādē visiem TP apriņķu un iecirkņu priekšniekiem ir panākt, lai pēc iespējas visu iestāžu un uzņēmumu darbinieki daļu no savām algām labprātīgi, kopīgu algas atvilkumu veida, ziedotu TP. Ja agrāk pie ievērojami šaurākiem mērķiem un uzdevumiem mūsu labdarības un kultūras iestādes saņēma dažādus nodokļus vai pabalstus, kā piem., piemaksu pie dzelzceļa biļetēm, degvīna u. tml., tad tagad, kā kara apstākļu dēļ, uzdevumi tautas dzīvā spēka saglabāšanā un stiprināšanā, kā arī gādībā par svešumā klīstošo tautas locekļu atgriešanos dzimtenē, ir daudz plašāki, bet augstāk minētie ienākumu avoti atkrituši, ir jāpanāk visas tautas aktīva un nepārtraukta līdzdalība līdzekļu sagādē TP. Kā vienu no piemērotākiem veidiem TP ir atzinusi labprātīgus atvilkumus no algām. Rīgā jau daudzās iestādēs un uzņēmumos darbinieki labprātīgi ziedo ½—1% no savām algām, kuras iestādes un uzņēmumi pie algu izmaksām atvelk un ik mēnesi iemaksā TP kasē vai tās tekošos rēķinos. TP galvenā pārvalde cer, ka pamazām šādus labprātīgus atskaitījumus ziedos visu valsts un pašvaldību iestāžu, kā arī uzņēmumu darbinieki un strādnieki. TP uzaicina savus apriņķu un iecirkņu priekšniekus griezties pie visiem iestāžu un uzņēmumu vadītājiem ar ierosinājumu un lūgumu darbiniekiem labprātīgi ziedot TP par labu periodiskus maksājumus zināmu procentuālu algas atvilkumu veidā. Šai uzaicināšanā aktīvu darbību taisni iespējams pierādīt talciniekiem un, lielākos centros, ieteicams nodibināt sevišķas līdzekļu vākšanas sekcijas, kuru uzdevumos, starp citu, varētu ietilpt arī minēto priekšlikumu ierosināšana un pārrunāšana ar vietējo iestāžu un uzņēmumu vadītājiem. Tādā pat veidā vēlams panākt arī uzņēmumu pašu, pēc iespējas, periodiskus ziedojumus Tautas Palīdzībai. Daudzi uzņēmumi Rīgā ziedo Tautas Palīdzībai tik daudz, cik ziedo darbinieki un strādnieki, bet daudzu uzņēmumu ziedojumi šīs darbinieku iemaksas pat ievērojami pārsniedz. Arī Rīgas opera un lielākie teātri ik mēnesi vienas izrādes atlikumu nodod Tautas Palīdzībai. Tāpat, varbūt, iespējams panākt no provinces teātriem, notiekošiem sporta u. c. sarīkojumiem zināmu atlikumu nodošanu Tautas Palīdzībai.

Attiecībā uz gadījuma rakstura ienākumu avotiem ir grūtāki dot vispārējus norādījumus un šeit visiem TP darbiniekiem un talciniekiem ir iespējams parādīt jo plašu pašiniciatīvi. Vispārējo ziedojumu vākšanas akciju laiku un kārtību nosaka TP galvenā pārvalde, bet arī šeit jau iepriekš iespējams veikt zināmus priekšdarbus, sastādīt vispārīgu plānu un noskaidrot paredzamos vadošos dalībniekus u. tml. Pavasarī vispārējā vākšanas akcija, cik paredzams, notiks maija mēnesī. Ņemot vērā, ka sabiedriskā dzīvē patlaban ir mazāka rosība, jo kara apstākļu dēļ aktīvi nedarbojas daudzas no agrāk pastāvējušām biedrībām, labus panākumus var gūt rīkojot piemērotus sarīkojumus, kuru ienākums paredzēts Tautas Palīdzībai. TP galvenā pārvalde pēc iespējas palīdzēs mākslinieku, kā arī lektoru sagādē. Tāpat sarīkojumos vēlams rīkot izlozes vai izsoles. Izlozēm vai izsolēm vajadzīgo mantu sagādē pēc iespējas, jāveic pašām vietējām organizācijām, uzaicinot ziedot vai pieaicinot talciniekus izgatavot vajadzīgos priekšmetus mājas kārtībā. Galvenā pārvalde tikai atsevišķos gadījumos varēs palīdzēt izlozēm un izsolēm piemērotu mantu sagādē. Paredzams, ka tuvākā nākotnē agrākās bezpeļņas biedrības varēs atjaunot savu, lielinieku laikā pārtraukto, darbību. Tā arī koři, orķestri, drāmatiskās kopas u. tml. kultūrāli iestādījumi, kuri starplaikā pieslēgušies TP vietējām organizācijām, atgūs savu agrāko juridisko stāvokli un uzsāks patstāvīgas gaitas. Kā novērojumi rāda, ievērojamu daļu līdzekļu — dažos apriņķos pat pusi un vairāk no visas ienākumu kopsummas, ziedojumus ieskaitot — tegūst no dažādiem sarīkojumiem. Iecirkņu un apriņķu pienākums tādēļ nodibināt un uzturēt ar vietējām bezpeļņas organizācijām visciešāko kontaktu un sadarbību, lai arī tās daļu no saviem ienākumiem ziedotu TP uzdevumu un mērķu sekmēšanai.

TP SABIEDRISKĀS PALĪDZĪBAS UN AIZGĀDĪBAS DARBS

TP sniedz palīdzību katram savas tautas locekļim un mūsu zemes iedzīvotājam, kam tā kādu svarīgu dzīves sarežģījumu dēļ nepieciešama un, kas pelnījis, ka par to būtu jārūpējas. Šo palīdzību TP organizē ar tādu apziņu, lai persona vai ģimene, kurai palīdzību sniedz, pēc kāda laika spētu atkopties un kļūt savā dzīvē patstāvīga un no tālākās palīdzības neatkarīga. Tādēļ TP darbs palīdzības laukā nav labdarības, bet sociāli ievirzīts un mērķtiecīgs palīdzības darbs. Tiem pašiem mērķiem seko arī mūsu aizgādības darbs. Palīdzības un aizgādības darbs nes atbalstāmām personām un ģimenēm tikai tad svētību, kad tām palīdz tur un tādā mērā, kur tas patiesi visvairāk nepieciešams un tādā apmērā, ka cilvēks spēj atžirgt un kļūt pietiekami stiprs turpmākai dzīvei un darbam.

Tas vien jau norāda, ka TP nepiekrīt palīdzības sniegšana tur, kur tas darāms sociālai aizgādībai. TP darbu pārprot tie apriņķi un iecirkņi, kas izsniedz pabalstus nespējniekiem Par pēdējiem rūpējas pašvaldības un Latvijas pašpārvalde. Tāpat nav mūsu pienākums no saziedotiem līdzekļiem uzturēt pensionārus. Ja patlaban TP to zināmos gadījumos dara, tad vienīgi tādēļ, ka pensiju jautājums vēl atrodas kārtošanas stāvoklī un daudzos gadījumos arī TP pabalsts ir nepieciešams.

Pilnīgi nepieļaujama ir profesionālo pabalstu meklētāju un asociālo elementu atbalstīšana, jo par tiem nav domājusi tauta, nododama ar priecīgām sirdīm savus ziedojumus un veltes.

Lai gan TP organizētam palīdzības un aizgādības darbam ir praktisks raksturs, sniedzot tūlītēju materiālu pabalstu, būtu tomēr pārāk vienpusīgi to neaisstīt ar zināmu morālo atbalstu. Šo morālo atbalstu blakus pārējam, visvairāk sagaida daudzbērnu ģimenes un atbraucēji no aizrobežas apgabaliem. Un bez šāda morāla atbalsta nav sagaidāma dzīves grūtības iestigušā cilvēka vai ģimenes drīza atgūšanās. Arī pabalstāmam un aizgādājamam jājūtas kā tautas kopības locekļim un tādēļ viņam doto pabalstu vai sniegto aizgādību nedrīkst postādīt viņa acīs kā kaut kādu žēlastības dāvanu, ko mēs tam augstsirdīgi dodam. Katra sabiedrības locekļa pienākums ir palīdzēt tam, kam šāda palīdzība savā laikā vajadzīga.

TP darbs izkārtots pēc decentralizācijas principa. Tas nozīmē, ka pabalstu izsniedz un aizgādību organizē visur uz vietas. Tas darīts tādēļ, ka tieši tuvākā apkārtnē vislabāk pārredzami pabalstāmās personas un ģimenes dzīves apstākļi un vajadzības. Bez tam, ja pabalstu izsniegšanu nesaistītu ar līdzēja dzīves vietu, tad viegli varētu notikt, ka veikli ļaudis pabalstus saņemtu vairākās vietās. Tādēļ TP arī uz priekšu stingri raudzīsies, lai pabalstus izsniegtu tikai pēc dzīves vietas. Tas nerada nekādas grūtības, jo TP organizācija atpver visu mūsu zemi, pie kam katrā pilsētā darbojas TP pilsētas apriņķis un katrā pagastā vietējā pagasta TP iecirknis. Ja pēdējo līdzekļi būtu par šauriem vietējās palīdzības noorganizēšanā, šiem iecirkņiem un apriņķiem jāgriežas pie augstākās instances, un tikai tiem un nevis atsevišķiem pabalstu pieprasītājiem tas jādara, jo šādos gadījumos iztrūkstošos līdzekļus vai mantas iecirknim sagādās TP lauku apriņķis, un, ja tas tam nebūtu pa spēkam, tad to darīs galvenā pārvalde. Tas pats ievērojams pilsētu apriņķiem, kam, savukārt, piepalīdzīga būs galvenā pārvalde. Nepareizi tādēļ dara tie TP iecirkņi, kuri, nespēdami apgādāt sava iecirkņa apgādājamos ar tiem nepieciešamām mantām, līdzējus noraida pie galvenās pārvaldes.

PABALSTU IZSNIEGŠANA

TP piešķir caur saviem pilsētu un lauku apriņķu un iecirkņu priekšniekiem vienreizējus un, pēc vajadzības, atkārtotus pabalstus: a) lielinieku aizvesto vai noslepkavoto un kara apstākļos pazudušo personu ģimenes locekļiem, b) kara darbības dēļ ugunsgrēkā cietušām vai iepostītām un citādi sakarā ar karu cietušām personām, c) personām, kas pārejoši nonāknušas grūtos apstākļos un d) krietnām daudzbērnu ģimenēm. Pabalsti piešķirami uz pabalstu lūdzēju iesniegumu pamata, uz TP amatpersonu novērojumu un iestāžu vai trešo personu ziņojumu pamata, pārbaudot lūgumos un ziņojumos aprādītos apstākļus.

Godigums tiek atalgots

Daugavpils novada komisārs, Daugavpils pilsētas vecākā Niedras, pilsētas vecākā vietnieka Stūrmaņa un būvinženiera Šulca klātbūtnē šodien izmaksāja atrādīja atlīdzību darbu uzraugam Jalovskim RM 500 apmērā.

Jalovskis 1942. g. 9. maijā atradis vērtslietas un nodevis tās pilsētas valdei.

Atrādīja godigums tika atalgots ar izmaksāto lielo naudas summu.

Novada komisāra uzdevumā
Geipel.

Jāpilda rīkojums par pircēju reģistrēšanu veikalos

M. Daugavpils pilsētas vecākais J. Niedra norāda: Vairākkārt novērots, ka daži veikalnieki un lielāks skaits iedzīvotāju cenšas neievērot noteikumus par pircēju reģistrēšanu veikalos. Tas apgādē rada lielus traucējumus un var izsaukt parādības, kādas bija vērojamas pirms rīkojuma izdošanas. Apgādes darba kārtotājas testādes nekad nespēs pilnīgi pareizi sadalīt preču vairumus atsevišķiem pircējiem, ja pretēji pašu iedzīvotāju labā izdotiem rīkojumiem neuzklausīs norādījumus par reģistrēšanos veikalos. Tas ir pirmais un galvenais priekšnoteikums iedzīvotāju labai apgādei. Otrkārt, pircēju nereģistrēšana var rasties dažādu blakus nolūku dēļ, kuŗus vispārības labā nekādi nevar pielaist.

Visiem veikalniekiem, neskatoties, vai tie būtu privāti, kooperatīvi vai valstsuzņēmumu darbinieki, jāievēro noteikumi par pircēju reģistrāciju, kas joprojām vēl ir spēkā un visiem respektējami. Tāpat šis rīkojums jāievēro visiem iedzīvotājiem, jo, kā rīkojumā teikts, reģistrācija ir visu iedzīvotāju obligāts pienākums.

Cik lielus traucējumus šī rīkojuma nepildīšana var dažkārt izsaukt, to skaidri var redzēt dažos veikalos tagad, pirmssvētku dienās, kad lielāks pircēju pieplūdums. Jau līdz šim atsevišķos veikalos izdarītas kontroles, noskaidrojot, kā iedzīvotāji un veikalnieki izpilda pieminēto rīkojumu. Kontroles vēl pastiprinās un katru, kas nebūs izpildījis rīkojumu par iedzīvotāju reģistrāciju veikalos, sauks pie atbildības un sodīs par administrātīvu iestāžu rīkojumu nepildīšanu.

LIELĀKIE LAIMESTI 37. PRĒMIJU IZLOZĒ

B. Finanču generāldirekcijas rīkotā 1931. gada iekšējā ceļu aizņēmuma 37. prēmiju izlozē, kas notika no 12. līdz 16. aprīlim, lielākie vinnesti krituši šādām obligācijām: RM 2000 sērijai 2801 un obligācijai 46; bez tam sērijai 9154 un obligācijai 11; RM 1000 — sērijai 27, obligācijai 100; sērijai 5065, obligācijai 47; 6376 un 81; RM 500 — 917 un 66; 3377 un 3; 3882 un 40; 6453 un 36; RM 100 — 229 un 78; 348 un 3; 359 un 1; 631 un 72; 728 un 72; 745 un 25; 771 un 91; 1285 un 31; 2058 un 67; 2352 un 81; 2442 un 89; 2647 un 6; 2671 un 95; 2830 un 3; 2947 un 59; 3201 un 66; 3315 un 82; 3538 un 80; 3930 un 34; 4027 un 98; 4086 un 48; 4083 un 70; 4695 un 66; 4762 un 5; 4985 un 20; 5340 un 90; 5361 un 17; 6181 un 48; 6281 un 91; 6437 un 63; 6539 un 52; 7685 un 33; 7703 un 80; 7839 un 63; 7865 un 63; 8116 un 3; 9282 un 40; 9716 un 1; 9855 un 98; 9998 un 9.

TP KOŅA MĒGINĀJUMS

notiks ceturtdien, 22. aprīlī, plkst. 17.30, 3. pilsētas pamatskolas telpās.

APTUMŠOŠANAS NOTEIKUMI

no 19. līdz 25. aprīlim jāievēro no plkst. 20.05 līdz 4.35.

Rīkojums

par trakuma sērgas piemeklētu un apdraudētu rajonu Ilūkstes apriņķī, Dvietes pagastā

Sakarā ar Ilūkstes apriņķa veterinārārsta ziņojumu, ka Dvietes pagasta Mežpurvu mājās konstatēta trakuma sērga kaķim, izsludinu par trakuma sērgas piemeklētu rajonu šādas saimniecības Dvietes pagastā:

Mežpurvu, Ezeriņu, Vārnu, Indrāņu, Zviedriņu, Krūmiņu, Saltlapu, Tomānu I, Tomānu II un Tomānu III mājas ar tām piederošām dabīgām robežām.

Par trakuma sērgas apdraudētu rajonu — Dvietes pagastu.

Sakarā ar sacito noteicu sekojošo:

1) Visiem iedzīvotājiem stingri jāievēro un jāizpilda saistošie noteikumi par trakumsērgas apkarošanu.

2) Trakumsērgas piemeklētā joslā visi suņi un kaķi bez izņēmuma jānogalina, bet apdraudētā rajonā suņi uz laiku ne mazāku par 3 mēnešiem, jāpiekēdē vai jāiesprosto. Par iesprostošanai līdzīgu rīcibu jāuzskata ar drošu uzpurni apgādāto suņu vešana saitē. Piekēdētie vai iesprostotie suņi nosargājami tā, lai tiem nevar piekļūt apkārtklejojošie suņi.

3) Visi apkārtklejojošie suņi un kaķi jānogalina.

4) Mājas dzīvnieki, izņemot suņus un kaķus, kas bijuši sakarā ar trakumsērgas slimiem vai saslimšanā aizdomīgiem dzīvniekiem, bet kam vēl nav saskatāmas trakumsērgas pazīmes, pārņemami tūlītējā policijas uzraudzībā visu karantīnas laiku, saziņā ar vietējo vet. ārstu.

5) Ar trakumsērgu slimo vai saslimšanā aizdomīgo dzīvnieku kaušana un tādu dzīvnieku atsevišķu daļu, piena un raņojumu pārdošana vai lietošana aizliegta.

6) Ar trakumsērgu kritušos vai nogalinātos dzīvniekus nedrīkst nodīrāt, bet tie ar visu ādu sadedzināmi vai aprokami vismaz 2 metri dziļi.

Šī rīkojuma nepildītājus sauks pie atbildības un sodīs pēc likuma.

Ilūkstes apriņķa priekšnieks.

Zemnieku diena Ilūkstē un Grīvā

M. Tajā pat laikā, kad daudzos Latgales pagastos un pilsētās notika tautas sapulces, kuŗās vairākos referātos noskaidroja totālajā karā veicamo darbu, arī Ilūkstes apriņķī lauksaimnieki pulcējās divās zemnieku sanāksmēs, lai no vadošiem darbiniekiem saņemtu norādījumus par tiem pienākumiem, kas veicami šajā pavasarī sētā un tīrumā. Pagājušā svētdienā šādas zemnieku sanāksmes notika **Ilūkstē un Grīvā**, kur ieradās Zemgales novada komisāra pārstāvis un latviešu civilpārvaldes iestāžu atbildīgie darbinieki. Zemnieku dienas abās vietās bija kupli apmeklētas un norādījumiem zemnieki sekoja ar sevišķu interesi.

Zemnieku dienu Ilūkstē atklāja Ilūkstes apriņķa vecākais J. Mežaraups. Viņš norādīja, ka Ilūkstes apriņķa lauksaimnieki nostādīti svarīgu uzdevumu priekšā, jo šogad ar mazāk darba spēka un ierobežotiem ražošanas līdzekļiem jāsasniedz 1939. gada ražas. Ar atzinību apriņķa vecākais konstatēja, ka Ilūkstes apriņķa zemnieki līdz šim savus pienākumus veikuši labi. Par to liecina izpildītās nodevas: Ilūkstes apriņķis visā Zemgalē nodevu izpildīšanas ziņā ir viens no pirmajiem. Atzinību par to jau citās sanāksmēs izteicis apriņķa lauksaimniecības vadītājs (kreislandvirte) un citi vācu civilpārvaldes darbinieki.

Pēc apriņķa vecākā atklāšanas runas Ilūkstes valsts ģimnazijas koris nodziedāja Lielvācijas himnu un Tautas lūgšanu. Pēc tam koris skandināja arī vairākas latviešu tautas dziesmas.

Garākus norādījumus lauksaimniekiem sniedza Zemgales novada komisāra pārstāvis **Horns**. Uzrunas sākumā novada komisāra pārstāvis norādīja uz zemnieku apzinību nodevu pildīšanā un Ilūkstes apriņķa lauksaimiekiem izteica Zemgales novada komisāra atzinību. Komisāra pārstāvis izteica cerību, ka Ilūkstes apriņķa lauksaimnieki arī turpmāk būs tikpat apzinīgi un savus pienākumus veiks pat labāk kā līdz šim. Komisāra pārstāvis norādīja arī uz tagadējo cīņu, atzīmējot, ka tagad vācu karavīri cīnās kopā ar latviešu karaviriem par vienu kopēju mērķi — par boļševisma izsēcināšanu un jaunu, labāku kārtību Eiropā.

Garāku referātu par lauksaimnieku uzdevumiem totālajā karā lasīja Lauksaimniecības galvenās direkcijas pārstāvis agronoms **Pommers**. Viņš sīki pakavējās pie visām lauksaimniecības nozarēm un uzskatāmā veidā pastāstīja par iespējām, kādas lauksaimniekiem ir produkcijas pacelšanā. Referējot par katru lauksaimniecības nozari atsevišķi, agr. Pommers norādīja uz pēdējā laikā izdotiem rīkojumiem un norādījumiem, kas nosaka, kādā mērā šajā pavasarī jāpavaro atsevišķo kultūru sējplatības.

Zemnieku dienas noslēgumā par norādījumiem pateicās Latvijas lauksaimniecības savienības Ilūkstes apriņķa vadītājs agr. **Vilāns**. Viņš zemnieku vārdā apsolīja pielikt visus spēkus, lai lauksaimniecība izpildītu tos uzdevumus, kas uzlikti totālajā karā.

Līdzīga zemnieku sanāksme pagājušā svētdienā bija **Grīvā**. Grīvas valsts pamatskolā. Šeit zemnieku dienas organizēja Laucesas, Dēmenes un Kurcuma pagastu lauksaimniecības biedrības kopā ar šo pagastu pašvaldībām un Grīvas pilsētas valdi.

Zemnieku dienu Grīvā atklāja Latvijas lauksaimniecības savienības Ilūkstes apriņķa vadītājs agr. **Vilāns**. Viņš norādīja uz lauksaimniecības nozīmi tagadējā laikā un tiem uzdevumiem, kas tagad lauksaimniekiem jāveic. Šogad agrāk sācies pavasaris un agrāk jāveic arī visi darbi tīrumos. Lauku darbi jau sākti. Lai darbu sekmīgi varētu turpināt, tad uzmanīga vērība jāvelti pareizam darba iekārtojumam. Uzrunas noslēgumā lauksaimniecības savienības apriņķa vadītājs norādīja uz nepieciešamību kārtīgi pildīt nodevu normas, jo lauksaimniecības produktu pietiekama sagāde ir pirmais priekšnoteikums sekmīgai cīņai.

Lauksaimniekiem savus norādījumus sniedza arī Zemgales novada komisāra pārstāvis **Horns**. Viņš īsumā apskatīja lauksaimniecības jautājumus, dažos vārdos pieskaroties arī atsevišķam lauksaimniecības ražošanas nozarēm. Grīviešiem un tās apkārtnes iedzīvotājiem, kas lielum lielā daļa galvenokārt nodarbojas ar dārzsaimniecību, novada komisāra pārstāvis norādīja uz šīs nozares svarīgumu uzturvielu sagādē un nepieciešamību celt šīs nozares ražas.

Komisāra pārstāvis runāja arī par totālo karu un pienākumiem, ko šis karš izraisa.

Lauksaimniecības galvenās direkcijas pārstāvis agr. **Bergs** referēja par tematu: «Kādā mērā Latvijas lauksaimniecībai jāiesaistās totālajā karā». Šis referāts bija ļoti vispusīgi izstrādāts un no tā lauksaimnieki varēja gūt daudz ierosinoša. Referents pieskārās katrai saimniecības nozarei. Graudkopībā šajā gadā jāsasniedz augstākas ražas, lai pilnīgi apmierinātu visas armijas un civiliedzīvotāju prasības. Tāpat jāpaplašina arī kartupeļu stādījumi, kas dos iespēju uzlabot uzturu un arī gūt labākas sekmes lopkopībā, sevišķi cūkkopībā.

Ilūkstes apriņķa vecākais J. **Mežaraups**, uzrunājot lauksaimniekus, galvenokārt pievērsās darba spēka jautājumam. — Rīkojumi par darba spēka sadali nav aplami jāizprot, — sacīja apriņķa vecākais. — Tie izdoti tikai tāpēc, lai mūsu lauksaimniecību apgādātu ar pietiekamu darba roku skaitu. Kopš senām dienām zemes kopēji pazīst savstarpējo izpalīdzību, kaimiņš palīdzot kaimiņam. Katrs lauksaimnieks otram ir kaimiņš, visi viena darba daritāji, visi vienas cīņas cīnītāji, tai arī cik tālu viens no otra tie nedzīvotu. Tāpēc arī nekāds launums nebūs, ja kāds no mūsu vidus aizies darbā uz pārnovadu pie tālākā kaimiņa. Tad tāpat strādās pie sava tautas brāļa un kalpos tam pašam mērķim, kam līdz šim, proti— uzvarai.

Frontē nes lielākus upurus un tās priekšā darbi jāveic pēc labākās apziņas; frontiniekiem priekšā būtu kauns sacīt, ka darbu uzvaras labā kāds veic ar nepatiku.

Zemnieku sanāksmes noslēgumā runāja arī lauksaimniecības savienības apriņķa vadītājs agr. Vilāns.

Līdzīga satura zemnieku diena iepriekšējā svētdienā notika arī **Skrudalienā**. Tur runāja Ilūkstes apriņķa agronoms A. **Arājs**, novada komisāra pārstāvis un apriņķa lauksaimniecības vadītājs.

27. aprīlī līdzīgas sanāksmes notiks Salienā un Silenē.

Kas jāievēro linu audzētājiem

Lielākā daļa lauksaimnieku vēl līdz šim nav nokārtojuši linu šķiedras un linsēklu nodevas. Lai dotu iespēju visiem linu audzētājiem nokārtot savus pienākumus, laikā no 15.—30. aprīlim izved linu nodošanas akcijas un katram lauksaimniekam no pagasta valdes nozīmētās dienās un vietās jānodod kā lini, tā arī linsēklas, paturot š. g. sējai nepieciešamo linsēklas daudzumu.

Lauksaimniekiem, kas no pagasta valdes nav saņēmuši attiecīgas nodevu apliecības, tās nekavējoties jāizņem. Tas attiecas kā uz linsēklām, tā arī uz šķiedru (pirmais linu šķiedras aplikums RM 140 vērtībā no ha, otrais — 100 kg kulstītu linu no ha). Pildot uzlikto papildnodevu, var nodot kulstītu linu šķiedru, maltus linus vai mērcētus linu stiebriņus, pie kam 100 kg kulstītu linu var atvietot ar 300 kg maltu linu, 600 kg mērcētu stiebriņu vai 125 kg linu pakulu. Nododot stiebriņu un maltus linus, stingri jāievēro pagasta valdes dotie norādījumi attiecībā uz pieņemšanas vietām, jo stiebriņus un maltus linus dažos punktos nepieņems.

Liniem jābūt attiecīgi un stipri iesaiņotiem. Maltus linus un stiebriņus nedrīkst siet ar salmu saitēm un stiepuli. Saiņa lielums stiebriņiem apmēram 5 kg.

Slapjus linus un stiebriņus nepieņems, tādēļ tos jāsargā no samirkšanas. Visizdevīgāk nodot kulstītus linus: linkopis par tiem saņem lielāko samaksu un vairāk punktu, bez tam šādus linus vieglāk uzglabāt un transportēt, tādēļ jādara viss iespējamais, lai līdz 30. aprīlim sagatavotu vairāk tīras šķiedras.

Prēmiju izsniegšana uz pastāvošiem noteikumiem pagarināta līdz 30. aprīlim. Linu pieņemšanas punktiem vajadzības gadījumā doti norādījumi strādāt arī svētdienās. Lauksaimniekus linu nodošanai nozīmētajās dienās atbrīvos no klaušu kārtā pildāmiem darbiem. Tātad lauksaimniekiem ir dotas visas iespējas nokārtot nodevas, un tiem, kas to nedarīs, draud bargs sods. Linu nodošanas termiņus nepagarinās.

Soditi degvīna gatavotāji un spekulanti

M. Zemgales novada komisārs sodījis vairākus Augšzemgales lauksaimniekus par spekulāciju ar normētiem produktiem vai degvīna gatavošanu. Elkšņu pagasta lauksaimnieks Roberts Stagars pārkāpis aizliegumu produktu pārsūtīšanā pa pastu. Pasta paku kontrolē atrasts, ka viņš uz Rīgu sūtījis 3 kg sviesta un 4,8 kg gaļas. Produkti konfiscēti un Stagars sodīts ar RM 500. Tāpat par cūkgaļas sūtīšanu pa pastu ar RM 300 sodīts Pēteris Gurtais no Rubenes pagasta Priedkalniem.

Par pārkāpumiem lopu un gaļas saimniecībā novada komisārs sodījis Jāni Vasiļjevu no Dēmenes pagasta «Arājiem» ar RM 200. Ar RM 1000 sodīts med. feldšeris Oskars Pļavnieks, kas no saviem pacientiem pieprasījis gaļu, sviestu un miltus.

Par pašdarinātā degvīna gatavošanu no iedzīvotājiem nepieciešamām uzturvielām un par tirgošanos ar paštecinātu degvīnu soditi: ar RM 1000 un 1 mēnesi cietuma Vladislavs Kučinskis no Kurcuma pagasta «Ceriņiem», ar RM 500 un 4 nedēļām aresta — Gerasims Jačmenkins no Salienas pagasta «Dervaņišķiem», ar RM 500 un 1 nedēļu aresta Mikelis Junevičs no Kurcuma pagasta «Āboliem», ar RM 500 Anna Baranovska no Kurcuma pagasta «Krācēm» un Ivans Lisanovs Krustpilī, Krasta ielā 132, ar RM 250 un 7 dienām aresta — Georgijs Evstafejs no Krustpils Jaunās muižas, Tekla Bindare no Preiļu pagasta Kalnusētām, ar RM 150 un 7 dienām aresta Anna Šimkuna no Aknīstes pagasta «Podniekiem», ar RM 150 Kazimirs Gudramovičs no Makašēnu pagasta «Zeltiņiem», bet ar 3 nedēļām aresta Visots Kalmečņikovs no Dēmenes pagasta «Vaivariem».

Par citu kara saimniecības noteikumu pārkāpšanu un spekulāciju ar dažādām precēm soditi: ar RM 150 — Arturs Neškpors Ilūkstē, Daugavpils ielā 11. Jēkabs Tanajevs Grīvā, Kungu ielā 29, Helena Gavrovska, Kaplavas pagasta «Rubenos». Anna Veide, Silenes pagasta «Vanagos», Mikelis Asenovičs, Laucesā, Teodors Andrejevs, Silenes «Andrejos», Jānis Vasiļjevs, Dēmenes «Arājos», Antons Serafimovičs, Daugavpils kara slimnīcā, Vikentijs Zacharkovs, Laucesas «Jaunās» un Anna Šimkone, Aknīstes pagastā.

†

S. g. 19. aprīlī no mums šķirās mūsu mīļotā meita, māsa un svaine

stūd. rer. nath. un skolotāja

Irēne Dzenīte,

dzim. 1914. g. 28. augustā. Uz klusu izvadīšanu Daugavpils Ev. luterticīgo draudzes kapos piektdien, 23. aprīlī, pl. 18 līdz tēvs, māte, māsa un brālis ar svaini nezināmā svešumā.

Gribējās tālajos laukos vēl iet,
Klusuļites dziesmās, ko ziedonis dzied,
Satumsa nakts.

A. PĒRSES un DĒLA,
dzīv. Daugavpilī, Viesturā ielā Nr. 82—2,

pieminekļu darbnīca
atrodas Alejas ielā Nr. 97.

Marija Kurme MEKLE
lebraukušus no Ļeņingradas apg. Viricas vīru Andreju, Ādama d. Kurmi un bērnus: Vladimiru, Valentīnu un Viktoru. Paziņot M. Kurmei, Bauskas pag. Zadeikās, c. Bausku.

BIŠKOPĪBAS - DĀRZKOPĪBAS TECHNIĶIS - KE, PRAKTIKANTS - TE
steidzīgi vajadzīgi
Jēkabpils apriņķī. Pieteikumus sūtīt līdz 30. IV apriņķa biškopības instruktoram Jēkabpilī.

JAUNĀ PROGRAMMA KINOTEATŖOS
Šonedēļ kinoteātrī «Edene» demonstrē filmu «Un vilciens aizbrauca» un «Kolizejā» — «Mans otrais es» ar Matiesu Vīmani, Haraldu Palsenu un Evidu Ponto. Jaunatnei līdz 18 gadiem ieeja aizliegta.

STEIDZOŠI PĒRKU,
arodnieka vai darbnīcas foto aparātu ne mazāku 10×15 cm., objektīvs ar kamerai piemērotu gaismas spēju.
J. Zvengals, Krācē.

3 ST. MALKAS TAM,
kas izdos neprecētam ierēdnim istabu ar atsevišķu ieeju pilsētas centrā vai tuvumā.
Piedāvājumus šis avīzes kantorī zem A. M. 125.

AICINAM
bijušā Daugavpils valsts skolotāju institūta 11. izlaiduma absolventus piedalīties mirušās klases biedrenes
IRENES DZENĪTES
izvadīšanā Daugavpils Ev.-luterticīgo draudzes kapos 23. aprīlī plkst. 15.
Klases biedri.

NOZAUDĒTA
velosipeda braukšanas atļauja Nr. 7700, kas izdota Antonam Zundam, dzīv. Daugavpilī, Krāslavas ielā Nr. 58—5.

PĀRDODAMAS
jaunas nažu šķidas (bez zābakiem). Daugavpilī, Raiņa ielā Nr. 24 no pl. 16—18.

Dekāns K. Kaļinka guldīts smiltājā

K. Ceturtdien, 15. aprīlī, aizsaules ceļā izvadīja iecienīto Varakļānu rom.-katoļu draudzes dekānu un rosīgu sabiedrisko darbinieku, monsinjoru Kazimiru **Kaļinku**.

Jau no agra rīta Varakļānu rom.-katoļu baznīcā pulcējās vairāki simti varakļāniešu, lai būtu klāt svinīgajā izvadīšanas sēru dievkalpojumā un piedalītos sēru gājienā. Pavadītāju vidū bija kārtības sargi, iestāžu un organizāciju vadītāji un darbinieki, skolu jaunatne ar saviem audzinātājiem un draudzes locekļi. Pie ziediem un vainagiem greznotā aizgājēja šķirsta, kas bija novietots baznīcas vidū preti galvenajam altārim, sveču gaismā stāvēja ģimnazijas audzēkņu goda sardze. Svinīgo izvadīšanas dievkalpojumu vadīja mācītājs P. **Strička**. Sēru dziesmu un baznīcas zvanu skaņu pavadīts, sākās bēru gājiens uz aizgājēja pēdējo atdusas vietu — Varakļānu rom.-katoļu draudzes kapiem. Kapsētā bija nostādīta ģimnazijas audzēkņu goda sardze, bet pie kapa aizgājēju sagaidīja jauni simti pavadītāju. Atvadoties no aizgājēja, mācītājs **Ušerovskis** ar atzinību minēja viņa veikto darbu katoļu garīdzniecības laukā, kuŗā tas darbojies vairāk kā 40 gadus. Izskanot pēdējām sēru dziesmu melodijām, dekāna šķirstu atdeva zemes klēpim. Rēzeknes apriņķa vecākā un visu pagastu pašvaldību vārdā vainagu nolika J. **Svilāns**. Varakļānu pagasta pašvaldības vārdā vainagu nolika J. **Mozga**, Rēzeknes pilsētas pašvaldības vārdā — pilsētas vecākais J. **Pūpols**, ģimnazijas skolotāju vārdā — direktore A. **Stukēne**. Krāšņu pavasara ziedu un brūklenāju vainagu, greznotu ar nacionālās krāsas lentēm, policijas un palīgpolicijas vārdā nolika policijas iecirkņa priekšnieks J. **Strautkalns**.

VAR PIEPRASĪT REŽISORUS IZRĀŽU IESTUDĒŠANAI

Arodbiedrību centrālās savienības «Atpūta un dzīvotprieks» drāmatiskās kopas Rīgā un provinces novados var pieprasīt režisorus teātŗa izrāžu iestudēšanai. Pieprasījumi adresējami «Atpūta un dzīvotprieks» galvenai daļai.

Arodbiedrību centrālās savienības «Atpūta un dzīvotprieks» drāmatiskām kopām iegādes atļaujas grima komplektiem un citiem grimēšanās piederumiem pieprasāmas tieši Sabiedrisko lietu departamenta teātŗu nodaļai Rīgā, Ādolfa Hitlera ielā 37/39, kas iegādes atļaujas piešķir katrai kopai atsevišķi. Lūgumos jāatzīmē izrāžu skaits un datumi.

Noteikta braukšanas atlīdzība ormaņiem

Latvijas cenu direktors, sākot ar 15. aprīlī, Latvijas ģenerālapgabalā smagajiem ormaņiem noteicis sekojošu braukumu atlīdzību: Rīgā, Liepājā, Jelgavā un Daugavpilī pajūgiem ar gumijas riepu ratiem — normālā krava 2,2 tonnas — dienas likmi RM 17, stundas likmi — RM 2,50; dzelzsriepu atsperu ratu pajūgiem — normālā krava 1,5 to — dienas likmi RM 14, stundas likmi — RM 2; bezatsperu ratu pajūgiem — RM 10 un RM 1,50. Pārējās pilsētās gumijas riepu ratu pajūgiem dienas likme noteikta uz RM 13, stundas — uz RM 2; dzelzs riepu atsperu ratu pajūgiem — RM 11 un RM 1,75; bezatsperu ratu pajūgiem — RM 8 un RM 1,20. Laukos dienas likme noteikta uz RM 8, bet stundas — uz RM 1,20.

Darba laiks sākas ar pajūga ierašanos darbā un beidzas ar pabeigtu izkraušanu. Iesāktas pusstundas aprēķināmas par pilnām. Par darba laika starpbrīžiem atlīdzību nemaksā. Braucējam jāpalīdz iekraut un izkraut. Par katru turpmāko stundu, ko pajūgs nostrādājis darba devējam virs 8 stundu darba dienas, drīkst aprēķināt stundu likmi; par darbu svētdienās un svētku dienās pie augšējām likmēm maksājama 25 proc. piemaksa. Dienas likmju vietā var vienoties arī par izpildījuma likmēm, ciktālu izpildījuma likmes par noteiktu mantu pārvadāšanu vēl nav noteiktas. Par katru braukuma uzdevumu darba ņēmējs dod uzdevuma devējam rēķinu, kurā ierakstāmi šādi dati: darba ņēmēja un uzdevuma devēja vārds un adrese, braukuma uzdevuma izpildīšanas diena, pārvadātās mantas veids, braukuma ilgums, kā arī sākuma vieta un braukuma gala mērķis, pajūga veida apzīmējums un atlīdzības lielums. Piemaksas jānorāda atsevišķi.

Par vieglo pajūgu lietošanu Latvijas ģenerālapgabalā, sākot ar 15. aprīlī, noteikta sekojoša atlīdzība: Rīgā, Liepājā, Jelgavā un Daugavpilī par katru iesāktu ceturtdaļu stundas, vedot 1—2 personas, ormanim tiesība ņemt RM 0,70 lielu atlīdzību, vedot 3 un vairāk personas — RM 1 lielu atlīdzību; par katru pilnu stundu 1—2 personām jāmaksā RM 2, bet 3 un vairāk personām — RM 3 liela braukuma atlīdzība. Pārējās pilsētās par katru iesāktu ceturtdaļstundas 1—2 personām jāmaksā RM 0,40, bet 3 un vairāk personām RM 0,60 liela braukuma atlīdzība. Par katru pilnu stundu 1—2 personām jāmaksā RM 1,20, 3 un vairāk personām — RM 2. Divas personas ar saiņiem maksā paaugstinātu braukšanas maksu. Pie dzelzceļu stacijām un teātŗiem gaidošiem vieglieem pajūgiem tiesība ņemt gaidīšanas maksu RM 0,70 apmērā. Par gaidīšanas laiku brauciena laikā drīkst aprēķināt pilnu brauciena maksu. Par braucieniem, kas iesākti pēc plkst. 20, drīkst ņemt divkāršu braukšanas maksu. Ar šiem noteikumiem atcelts 1942. g. 6. jūlija paziņojums par zirgu pajūgu lietošanas atlīdzību.

Radiofona raidījumu programma

Rīgas, Madonas, Kuldīgas un Liepājas raidītājā.

Ceturtdien, 22. aprīlī.

Plkst. 5—6.15 — raidījums vācu karavīriem, 6.15 — rīta vingrošana, 6.30 — mūzika skaņu platēs, 6.45 — ziņas latviešu valodā, 7 — ziņas vācu valodā, pēc tam — rīta koncerts, 8 — rīta mūzika, (skaņu plates), 9 — ziņas vācu valodā, pēc tam dienas programma, 9.10 — ziņas («Landesdienst Ostland»), 9.25—11.30 — raidījumu pārtraukums, 11.30 — darbam un mājai, 12.15 — ziņas latviešu valodā, 12.30 — ziņas un politiskā stāvokļa apskats vācu valodā, 12.45 — pusdienas mūzika (skaņu plates), 14 — ziņas vācu valodā, 14.15 — ziņas («Landesdienst Ostland»), 14.30 — latviešu mūzika un literātūra (Aleksandra Vintera sieviešu sekstets un Emīlija Bērziņa (dekl.), (Kukaziņa, Jāņa Poruka stāsts), 15 — Virspavēlniecības ziņojuma lēns atkārtojums un īsas ziņas karaspēkam pierakstīšanai, 15.30 — mūzika skaņu platēs, 16 — pēcpusdienas mūzika (Fricis Merkels (tenors), mazais orķestris Frica Dīdericha vadībā un Latviešu brīvprātīgo karavīru pūtēju orķestris P. Bandera vadībā, 16.45 — ziņas latviešu valodā, 17 — ziņas vācu valodā, 17.15 — pēcpusdienas mūzika (mazais orķestris Frica Dīdericha (Diederich) vadībā, Latviešu brīvprātīgo karavīru pūtēju orķestris P. Bandera vadībā un skaņu plates), 18 — aktuālitātes, 18.30 — jautra karavīru stunda, 19 — Kvēlojošais tēvs, Vilmas Šturmas ievads simfoniskam koncertam, 19.05 — X simfoniskais koncerts (pārraidījums no Rīgas operas) (pastiprināts operas orķestris viesdirigenta mūzikas ģenerāldirektora Hermana Ābendrota (Abendroth), no Leipcigas, vadībā, solists-viesis: prof. Eduards Erdmanns (Erdmann) (klavieres): 1) Helmuth Degen. Kapričio orķestrim, 2) Roberts Šūmanis (Schumann) Klavieru koncerts a-mollā. Op. 54, 20 — ziņas vācu valodā, 20.15 — X simfoniskais koncerts (turpinājums): 3) Joh. Brāmsa (Brahms) Simfonija Nr. 4, e-mollā. Op. 98, 21 — ziņas latviešu valodā, 21.15 — no jaunām skaņu filmām, 22 — ziņas vācu valodā, pēc tam nākošās dienas programma un sporta ziņas, 22.20—24 — mūzika laika kavēklim (Lizelote Vunna (sopräns), Erika Eka Šrammeļa kvartets, salona ansamblis Ed. Eiches vadībā un skaņu plates), 23—23.15 — ziņas («Landesdienst Ostland»), 24 — ziņas vācu valodā, 0.15 — nobeigums.

«DAUGAVAS VĒSTNESIS»
Daugavpilī, Cietokšņa ielā 42.
Atbildīgais redaktors — Eduards Zundāns (atvaļinājumā).
Atbildīgā redaktora v. — Jānis Klidzējs.
Izdevējs — Daugavpils pilsētas vecākais.
Iespiests 56. spiestuvē, Daugavpilī.

„Tiģeris"

Vācu kara rūpniecības lieliskais sasniegums

Ātrā gaitā mēs slīdam pa mitra asfalta ceļa šauro lentu, pa labi un kreisi gar mums aizlido krūmi, mežs, ēkas un klajumi. Mēs jau sen atrodamies apvidū, kur notiks jaunā, smagā tanka «Tiģeris» demonstrēšana. Mūsu auto apstājas, vēl nekas nav ne redzams, ne dzirdams. Pāri plašajam laukam vēl guļ krēslains miers. Mēs lēnām kāpjam kādā augstienā un klausāmies kāda tanku ieroču Bruņinieka Krusta kavalliera paskaidrojumos.

Pēkšņi atskan motoru troksnis un tipiskā tanku vāžu žvadzoņa un jau parādās pirmais tanks. Mēs tūlīt pazistam visās frontēs uzvarošo vācu tanku, bet aiz tā pa pakalni augšup rāpo «Tiģeris». Mēs zaudējam vai valodu, redzot šo pasaules modernāko, reichsministra Špēra vadībā radīto tanku. Tanks kustās ar apbrīnojamu eleganci.

Kad abi tanki apstājas viens otram blakus, mēs ar pirmo acu uzmetienu redzam starpību: «Tiģeris» ir lielāks par vislielāko līdzšinējo vācu tanku. Šis konstatējums attiecas arī uz visu pārējo. Vispirms duras acis bruņojuma smagums, tas ir ārkārtīgs un piešķir tankam dīvainu baigumu.

Mums šķiet, ka mēs stāvam pie kustīga bunkura. Arī tanka ieroči, galvenokārt kalibra ziņā, pārspēj vissmagākos līdzšinējos vācu tanku ieročus. No torņa tālu pāri tankam rēgojas milzīgs garstobra lielgabals un tā granātas ar iznīcinātāju spēku sagrauj līdzšinējiem tanku ieročiem neaizsniedzamus mērķus.

Impozantu iespaidu rada arī jauno kaujas ratu platums, tas viņiem piešķir varenu, pirmatnīga spēka pilnu raksturu. Šis tanks atgādina madernu teiksmu būtni, kuras bruņotajiem muskuļiem un tērauda gribai nav nekā neiespējama un neuzveicama. Vēl neredzēta lieta ir abu vāžu lielais platums. Šis ļoti smagās vāžas ir ievērojams uzlabojums, jo «Tiģerim», neraugoties uz visu lielo svaru, ir lielāks kustīgums. «Tiģeris» neiegrimst arī irdenā un smilšainā zemē, jo svara spiediens gulstas uz lielāku virsmu. Šī jauninājuma lielo nozīmi jau pierādījusi praktiskā pieredze. Pie tam «Tiģeri» virza pilnīgi jauna tipa motors, kas tam piešķir ātrāku gaitu, kā pārējiem tankiem. Neraugoties uz lielo svaru un masu, «Tiģeris», kā uz ceļa, tā arī cīņas laukā ir ārkārtīgi kustīgs. Pateicoties labi saskaņotam sajūgam un vadierīcēm, «Tiģeris» ir vieglāk vadāms, nekā dažs labs vieglais auto. Tas vadītājam neļauj nogurt un ievērojami paceļ apkalpes cīņas spējas.

Šie techniskie mechanisma uzlabojumi un tanka kustīgums piešķir jaunajam tankam lielu darbības radiusu kā stepē, tā tuksneša smiltīs, kā uz klints, tā arī uz mīkstas pamatnes. Pēc sekmīga ienaidnieka frontes pārrāvuma «Tiģeris» ienaidnieka aizmugurē var paveikt plašas taktiskas operācijas. Pateicoties savām bruņām un konstrukcijai, «Tiģeris» ir ļoti nejūtīgs pret līdzšinējiem tanku atvaires ieročiem un to nevar uzveikt arī tuvcīņā. Ložmetēji atvaira pretinieka kājniekus, bet uzlēkt tankam no mugurpuses aizkavē divas resnas, uz āru izbīdītas degšanas gāzu izpūtēju caurules, kas sakarst līdz baltkvēlei. Apmiglošanās ierīce tankam ātri pieļauj pazust apvidū.

Ikviens, kas šo tanku redzējis, ir pārliecināts par tā neuzvaramību. Demonstrējumi apstiprina šo nojautu. Mēs stāvam pie kādas koku grupas, kuras vidū atrodas mezglains ozols. Virsnieks smaidot pamāj ar roku: «Lūdzu, pārbaudiet, ka koks nav aizzāģēts. «Tiģeris» to nolauzis». Daži pārbaudīja koku, kura caurmērs ir ap 1 m. «Tiģeris» jau ir klāt un tuvojas kokam, pagriežot torni ar lielgabalu uz otru pusi. Tagad «Tiģeris» ir klāt, tikai daži centimetri šķir viņa trieciena asmeni no koka, kura zari plēšas pāri visiem pārējiem kokiem. Ārkārtīgā spraigumrā mēs vērojam neredzēto ainu. «Tiģeris» mazliet nodreb un varenais stumbrs jau salīkst uz priekšu, tanka spars izrauj ozola sīkstās saknes no zemes. Bruņotais briesmonis mazliet atkāpjas, saplosītās saknes vairs nespēj koku noturēt, tas nogāžas un tanks aizveļas tam pāri. Tas viss notiek tik ātri, ka mēs vēl pilnīgi atrodamies šī drāmaliska spēka un aizrautības pilnās ainas varā. Bet tanks jau pazūd tālē un meklē jaunus mērķus.

Mēs sekojam un nonākam pie masīvas divu ģimeņu dzīvojamās ēkas, kad no tuvējā meža pēkšņi atskan dunoņa un lūztošu koku troksnis. Mēs redzam, ka koku galotnes dreb, līgojas un saļimst un pamanām «Tiģeri», kas vārda vistiešākā nozīmē samaļ visu, kas tam stājas ceļā, izlauž platu stigu un iznirst no meža tumšas. Pēdējās mežmalas egles salūzt kā sērkociņi, tanks pārripo tām pāri, tuvojas mums un apstājas pie nama. Vēl mēs nespējam visu aptvert, kad acumirkļa baigo klusumu saplosa jauna pavēle. Tanks lēnām sāk kustēties, nevērīgi pastumj sāņus kādu koku un tuvojas nama sienai. Kā lēcienam sagatavojies tiģeris, kas pārliecināts par savu spēku un par to, ka laupījums viņam neizbēgs, tanks lēnām un glūnīgi tuvojas ēkai, pieskaras sienai, vēl lēnāk un neatlaidīgāk laužas irstošo ķieģeļu plūsmā, ielauž visu fasādes sienu un stumjot sienu sev pa priekšu, «Tiģeris» ar kaucošiem motoriem, neaprakstāmā sabrūkošo sienu un lūztošo siju troksnī laužas nama iekšienē. Biezs putekļu mākonis vienā mirklī ietin tanku un ēku necaurskatāmā plīvurī. Dzird vienīgi motora vienmuļo dziesmu. Jumta dzelmenis lēnām izslejas augšup, it kā nams pēdējo reizi ievilktu elpu. Tad atskan jauna, spēcīga dārdoņa, tanks ir samalis nama iekšieni un tagad uzbrūk nama dibensienai. Jauns motora kauciens, jauna dārdoņa, brīkšķēšana un plīšana, tad kā milzu dūres ķerts, nams sabrūk un saplok. Akmeņi un jumta krēsls sabrūk tankam virsū, tanks ir pilnīgi apraksts, to nevar pat saredzēt. Tas tomēr ilgst tikai dažas sekundes, tad visa milzīgā gruvešu masa sāk kustēties, ķieģeļi un akmens šķembas lido uz visām pusēm, sienu un jumta atliekas tiek nostumtas sāņus un «Tiģeris» iznirst no lēnām saplokošā putekļu mākoņa un ar visām akuteņs un koku drumstalām alzrāpo pa dārzu. Dažu sekunžu laikā jaunais tanks ir sagāzis masīvu mūra celtni, nojaucis visas saimniecības ēkas un bez mazākā bojājuma aizrāpo pāri drupām. «To mums neviens neticēs», kāds saka pēkšņajā klusumā.

Mums nebija daudz laika nodoties pārdomām, ko mums izraisīja šī neiedomājama spēka un nāvētājas iznīcības aina. «Tiģeris» nodemonstrēja savas spējas arī kādā irdenu smilšu ceļā, rāpās stāvās kraujās un nolaidās pa stāvām nogāzēm. Viņu nekas nespēj apturēt, ikvienā situācijā tas rotaļajoties uzveic vislielākās apvidus grūtības. Izcilus panākumus «Tiģeris» guvis Tunēzijas kalnu grūti uzveicamajā apvidū, pārspējot visas uz to liktās cerības. Savas apbrīnojamās apvidus uzveikšanas spējas tas apliecinājis arī tuksneša smiltīs un austrumu stepēs.

Arī «Tiģera» artilerijas uguns tālums un caursitiena spēks iznīcina katru pretinieku jau lielā attālumā un, neraugoties uz to, ļauj tam dot iedarbīgu un precīzu uguni. Tunēzijas frontes cīņu pieredzes liecina, ka šis tanks, pateicoties savam bruņojumam un konstrukcijai, zināmā mērā uzskatāms par mīnu drošu.

Klusā nedēļa

Pēdējo nedēļu pirms Lieldienām sauc par kluso jeb ciešanu nedēļu, kurā kristīgo baznīca atcerās Kristus ciešanas, kas nobeidzas ar mocekļa nāvi pie krusta staba Golgātas kalnā. Baznīca, tērpusies melnajās sēru krāsās, šīs nedēļas ceturtdienas dievkalpojumā pieminēja mielastu, ko Kristus, paredzēdams savu ciešanu galu, ieturējis kopā ar saviem mācekļiem, iestādīdams sv. vakarēdienu. Piektdienā svinīgos dievkalpojumos atcerās Pasaules Pestītāja krusta gājienu Golgātas kalnā un viņa moku pilno nāvi pie krusta staba par pasaules grēkiem un viņas atpestīšanu. Tāpat Kristus cilvēci[illegible] miesu guldīšanu kapā. Konfesijas, ka[illegible] tur gavēni, šai dienā atturās no pašaugļiem ēdieniem, bet arī ev.-luteriticīgie, kam tāda gavēņa nav, ietur sātu, lai klusībā nodotos svētām pārdomām par Kristus ciešanām un nāvi cilvēces labā. Šinīs dienās, kā arī Lieldienas priekšvakarā, ko sauc par kluso sestdienu, daudzi atturās no visa skaļa un jautra, lai, pēc klusi pavadītās nedēļas, līksmi un jautri saņemtu Atmodas svētkus. Klusā nedēļa nobeidz gavēņa laiku, kas tautas ticējumos saistīts ar dažādām ļaundarībām un pesteļiem. Vairāki ticējumi vērsti pret skaļumu, kas ļauniem gariem norādot ceļu, kā piekļūt cilvēkam vai lopam un tam nodarīt ļaunu.

A. M.

Pūpolu zars

K. Plencinieka tēlojums

Pēc pirmā atkušņa vietām bija redzami pelēki caurumi ziemas baltajā mētelī.

Bērtuļa dārza galā strauts sprucis vaļā no lediem un, sakuldams ūdeni baltās putās, rāva to ar varu uz leju. Dabas atmodas skaņas bija dzirdamas visās malās. Tur pat pāri statiņu zediņiem rēgojās pirmie pūpoli.

To manīja Bērtulis un vēl lielāks nemiers iezagās viņa saviļņotā sirdī. To pašu izjuta arī Laura un domīgi grozīja galvu — vai tik Bērtulis turēs vārdu?

Pūpolu sestdienas pievakarē Bērtulis beidza kraut pūnes galā otru augstu malkas grēdu un, sacirtis pēdējos žagarus, aizvilka platāku dēli uz dārza stūri un pārlika pāri strautam iepretī pūpolnicai.

— Kas varētu šovakar nākt pēc pūpoliem no Jaudzemu mājas? — Bērtulis domāja. — Ja Laura neiet, tad laipu izņemu. Ja nāk kāds cits, lai izpeldas...

Rietēja saule un zeltīja visu vakara debesu pamali. Bērtulis vēl nepaspēja satīt papirosu, kad pāri kalnam nākam ieraudzīja Lauru.

Bērtulis viņu pazina — stulmainos zābakos, ādas puskažociņā, ar baltu micē atsietu galvas lakatiņu. Tādu Bērtulis viņu bija iecerējis rudenī labības kulšanas talkā.

Tagad Laura tādā pat tērpā atnāks pie viņa dārza un viņš dzirdēs tās balsi un šī balss viņa sirdij būs pirmais pavasara cīrulēns. Kad Laura dziedāja — bija ko klausīties un apbrīnot. Čakla un daiļa bija darbā un atpūtā.

Jā, Laura Bērtulim patika.

Viņa tuvojās dārzam, un Bērtulis samulsis nezināja, ko iesākt.

Izdzirdis aiz sevis Lauras soļus, Bērtulis iesāka lāpīt zediņu sētmali.

— Labvakar! — noskanēja Lauras spalgs vakara sveiciens.

Izlikdamies pārsteigts, Bērtulis aši atskatījās un atņēma sveicienu.

— Vēl jau agri ar zediņa lāpīšanu. Ābeles nezied... Zagļi nelīdīs...

Bērtulis gribēja ko atbildēt, bet vārdi nenāca pār lūpām. Tomēr pēc īsas klusēšanas viņš ieminējās:

— Laura pēc pūpoliem? —

— Atnācu... Varbūt neliegsi? —

— Par ko es liegtu! — Bērtulis iesaucās un ar prieku kāpa zarainā pūpolā.

— Tikai tos kuplākos... Kur vairāk pūpoliņu... — Laura smaidīja un pakāpa uz cita zara.

Kuru zaru aizsniedza Lauras roka, tur pat Bērtulis lika savas.

No vakaru puses atskrēja pavasara vējš un iesāka šalkt saldu melodiju pūpolu zaros. Brūnie zariņi ar baltiem pūpoliņiem, kā taureņi rozēs viens pēc otra krita zemē...

Laura sniedzās pēc kāda resnāka zara un gribēja to nolauzt. Tanī pat brīdī Bērtuļa sastrādātās rokas pirksti saspieda viņas roku, piespiezdami to vēsajam pūpolu zaram.

Viņu skati silti sastapās, un sārtums uz vēja nopūstajām sejām iesitās vaigos. —

— Nu lauzīsim... — Laura izdvesa un lieca zaru uz leju.

— Nē! — Bērtulis saspieda Lauras roku vēl stiprāk.

— Atstāsi? Žēl palika?

— Nē!

— Ko tad tu domā darīt?

— Nolauzīšu un rītā vērbošu Lauru...

— Tad laužam! — priecīga iesaucās Laura.

Un, divēju roku reizē liekts, lūza lielāks pūpola zars un šalkdams nokrita pie koka saknēm.

—Vēl? — Bērtulis jautājoši paskatījās Laurai acīs un gribēja noliekt citu zaru.

— Pietiks, kokam var sāpēt. —

To teikusi Laura pakāpa lejāk un nolēca. Tūliņ blakus viņai bija arī Bērtulis.

Viņi salasīja pūpolus un salauztos, liekos kātus sameta strautā.

Laura turēja uz rokām lielu pūpolu klēpi un bija skaista.

— Paldies, Bērtul, — Laura pasniedza viņam roku, redzēsim, kā tu rītā mani vērbosi...

Tad viņa aizgāja pār strautu, vēl druscku pašūpojusies uz Bērtuļa pārliktās laipas.

Bērtulis lika pār pleciem lielu pūpolu zaru un izgaisa platajos sētas vārtos.

Sasējusi četras pūpolu slotiņas, vēlu naktī Laura — iemiga.

Visu nakti viņa šūpojās skaistu sapņu šūpulītī.

— Bērtulis viņu veda pie rokas pa skaistiem laukiem un ziedošām pļavām. Uz robežas grāvja pārlika laipu un, pāri vedis pāri, to izņēmis, iemeta laipu strautā. Tad viņi gāja pa Bērtuļa dārzu, kur sanēja bišu pulki, ābeļu un ogulāju zari līka līdz zemei no bagātu auglu svētības. Viņi ienāca pagalmā, un suns sāka riet...

Laura pamodās, un rīta gaismā aiz loga ieraudzīja piespraustu lielu pūpola zaru.

Laurai nodrebēja sirds saldās trīsās, atceroties jauko sapni. Viņa steidzās pie loga un, veroties pūpola zarā, izdvesa:

— Bērtulis turēs vārdu...

Īsts varons uzskata par prieku

Sākt cīņu visusīvako:
Jo lielāku rod pretinieku,
Jo lielāks prieks, kad pārspēj to.

Plūdonis

Andrejs Eglītis.

Latgalē

Latgales līdumos
Lini jau poguļo,
Zilganie ezeri
Mūžību spoguļo.
Iesārtos kļavgalos
Timekļi stīgojas,
Lini un plūcējas
Ezeros līgojas.
Acīm pret ezeriem
Kalnmalā noguļos,
Vēroju Latgali
Ūdeņu spoguļos:
Lini un plūcējas,
Svētbilde krustceļā,
Padebess kalnā jau,
Kāpējs jauns pusceļā.
Latgales līdumos
Lini jau poguļo,
Latgales dvēseli
Ezeri spoguļo.

Kā Jogelis sievu meklēja

Jeremija Gothelfa stāsts

Ieremijs Gothelfs ir Šveices tautas dzejnieka Alberta Bicijusa (1797.—1854.) pseidonims. Mācītājs Bicijuss ir viens no ievērojamākiem vācu literātūras stāstītājiem; viņa zemnieku dzīves tēlojumos atspīd dziļa reliģiozitāte, tikumīga nopietnība, veselīga dabas izpratne, humors un asa dzīves novērotāja spējas.

Bernu novadā, bet es gan neteikšu kur, saulainas birzes malā guļ zemnieku sēta. To iežogo vareniem ozoliem līdzīgas ābeles un bumbieres; no tās uz visām pusēm stiepjas ķiršu koku gatves un cik tālu skats vien līdz pakalnam sniedzas, ap to visapkārt plešas brīnumskaists zaļš paklājs, dārgāks par visu valdnieku paklājiem.

Zem plata jumta čalo lieliska aka, spodro logu priekšā stāv daži puķu ceri, un ap visu namu valda pilnīga svētdiena, tas ir, viss ir tīrs un uzposts; nemētājas neviena roga, neredz nevienu skaidiņu. Uz skaista, zaļa sola sēd skaists, iededzis puisis un domīgi raugās augšup uz tumšajiem mežiem viņas puses pakalnā un no viņa gandrīz izdzisušās pīpes brīžam gausi, grūtsirdīgi paceļas kāds tabakas mākonītis.

Tas ir vecpuisis Jogelis, bagātais skaistās sētas īpašnieks. Viņa māte, kas tam tik lieliski vadīja saimniecību un ko viņš tā mīlēja, ka negribēja pat precēties, kaut arī tam katru dienu stājās virsū, lai tas ņem sievu, bija nesen mirusi. Krietnas mātes labprāt nemīl neprecētus bērnus, negrib iedomāties savus dēlus kā vecus grēciniekus.

Tagad viņa saimniecību vada kalpones un tā lieta neiet. Kopš viņa mātes nāves viņa vistas vairs nedēja, mazākais viņš redzēja ļoti maz olu, govis deva vājāku pienu, viņš pārdeva arvienu mazāk aviesta un cūkas uzlūkoja viņu no siles ar saraudāties acīm, sūdzoties par vājo ēdienu un viņam taču vēl nekad nebija tām tik bieži nācies graudus iegrābt. Vēl nekad nebija tik maz darināts un vērpts, viņam vajadzēja arvienu vairāk algadžu, un taču vēl nekad kalpones tā nebija sūdzējušās par darba daudzumu un nekad tām nebija bijis mazāk laika izpildīt viņa pavēles. Viņš arvienu vairāk atcerējās vecās māmuļas padomus, arvienu nopietnāk viņš domāja par apsievošanos un jo vairāk viņš par to domāja, jo vairāk viņam metās no tā bail.

Jogelis nebija mājās tupētājs, kas nesper soli laukā, kas neuzdrošinās meitenes uzrunāt un, pats augstākais, tās tikai uzlūko, nebija no tiem, kas pazist meičas vienīgi no nostāstiem. Viņš bija jautrs puisis, viņš plašā apkārtnē pazina visas meičas un ja kaut kur tika pamanīta daiļa un bagāta meiča, tad viņš gandrīz arvienu bija pirmais pie tās loga. Bet ierāpties pa logu vēl nav precēties un tas bija tas, kas viņam sagādāja raizes un proti, tieši tamdēļ, ka pēc viņa domām tās meičas pārāk labi pazina. Viss jau neesot zelts, kas spīd, viņš mēdza teikt, meitenes puišiem parasti rādot tikai spožo pusi, bet precētā vīra daļa gandrīz arvienu esot nespožā puse. Lai to pierādītu, viņš uzskaitīja tikdaudz piemēru, ka klausītājam vai melns metās gar acīm. Viņš jau nu prastu gan, tas sacīja, tikt pie daiļas un bagātas sievas, bet viņš gribot arī laipnu, dievbijīgu un čaklu sievu, jo ko gan tam palīdzot daiļums un nauda, ja tiem nākot līdz ķildīgums, īgnums un kā nu visas tās indeves sauc. Viņš sacija, ka no ķildīgas meičas izņākot veca ragana, īgnai pagrabā saskābstot viss piens un galu galā tā dabūjot tādu seju, pret ko veca piepe jau nu esot tīrais jaukums. Par skopulīgu meiču viņš nemaz negribot runāt, salīdzinot ar to vecais Gisnaufluhas pūķis jau esot tīrais eņģelis. Bet tas nepatīkamākais tagad esot tas, ka nekad nevarot zināt, ko īsti pats atvedot mājās, raganu, vecu piepi vai veco pūķi, jo parasti visas šīs negantības jau sīēpjoties aiz meiču gludās ādas. Daudzkārt meiča nama priekšā un aiz nama un par visām lietām jau krogū sataisot vismaigāko seju, bet mājās tai pūķis tā i lienot no acīm laukā un grābjoties ar nagiem sviesta ķernī. Tikko pa virtuves durvīm paveroties kāds vīriešu kārtas radījums, pūķis ieraušoties savā alā un kamēr meiča saldi smaidot, pūķis trinot nagus un domājot: nu, pagaidi tikai, putniņ, lai tik es tevi dabonu rokā, tad tu man redzēsi! Arī uz citu stāstiem nevarot paļauties, vismazāk jau tas, kas taisoties precēties. Tam visās malās stāstot niekus. Esot uzpirkti ļautiņi, kam tagad jācel meiča vai debesīs un savukārt esot uzpirkti ļautiņi, kam jāstāsta, ka ar šo meiču nav nekāda gala un jēgas, ka tā esot īstās žurku zāles. Viņš gan gribētu zināt, kam tik smalks deguns, lai tas varētu pateikt, vai šie ļautiņi uzpirkti, lai lelītu vai uzpirkti, lai nopeltu vai arī nemaz neesot uzpirkti. Viņš gribot gan sievu ņemt, bet gāzties visā tanī putrā pa kaklu, pa galvu arī šim neesot pa zobam. Bet domas, kā no tā izvairīties, viņam jau daudzkārt gandrīz pilnīgi sajaukušas galvu.

Ja jau Jogelis, kas taču gāja meitās un arī no daudz kā cita varēja spriest par meičas tikumiem, bija tādās sprukās, ko tad gan lai saka pilsētas kungi, kas pilsētas meičas redz vienīgi ballēs, soarejās, teātrī vai koncertā un kas, kaut vai tie izlīstu no ādas ,redz vienīgi viņu svētdienas sejas, nekad neredz viņu darbu, reti pat kad redz viņu rokas bez cimdiem? —

Labs padoms parasti ir dārgs, tamdēļ tas arī naktī atnāk par velti. Kādu rītu starp siena laiku un labības pļauju, kad saimnieku meičas vairāk dzīvo pa māju, lāpa zeķes, spolē dzijas, kašājas pa dārzu vai bizenē ap māju, viņš paziņoja savai saimei: šis gribot Lucernas novadā pēc zirga apskatīties. Gadam tur esot mazāk dienu kā šeit, katra diena mazākais par divām stundām īsāka, tamdēļ [illegible] nomelnot mazāk naudas, tamdēļ visas lietas tur esot lētākas kā pie mums, un ja arī viņš nepārnāktu astonas dienas, par viņu tiem neesot ko baidīties.

Jogelis aizgāja, taču tanī laikā Lucernas novadā neredzēja nevienu Jogeli, kas meklētu zirgus pirkt. Bet tanī pat laikā pa Bernes novadu klejoja kāds katlu lāpītājs, ko neviens nebija redzējis ne pirms, ne pēc tam un par kuru vēl arvienu dzird runājam, kaut arī kopš tā pagājuši mazākais piecdesmitgadu. Tas bija garš puisis, ar sodrejainu seju, kas savu amatu acīm redzot nepiekopa visai ilgi, jo viņš bija gauss un neveikls un ja tam pagadījās mazliet sarežģītāks darbs, viņš nezināja, ko iesākt.

Visvairāk uzkrita tas, ka viņa prasībās un darba meklēšanā nebija nekādas kārtības. Viņš palaida garām veselas māju rindas, nekur neiegriežoties apvaicāties par cauriem katliem vai podiem, neapstājoties viņš izsiroja veselus ciemus. Toties pie kāda nama vai kādā pagalmā tas varēja noslaistīties veselu dienu, pie kam neviens nezināja, ko viņš tur īsti dara. Viņš slandījās pa virtuvi, izošņāja visas malas, mētājās visiem pa kājām, un pat vakarā negāja prom, bet pieprasīja naktsmājas. Katru acumirkli viņam kaut ko vajadzēja, lai to dabūtu, viņš tramdīja saimnieku meitas un kalpones, centās ielaisties ar tām valodās un tās aizkavēt un tur, kur tas pārnakšņoja, viņš atļāvās sev gaužam nelabas lietas, un gāja tik tālu, ka varēja gandrīz domāt, viņš grib izmēģināt, cik tālu vispār var iet, iekāms dabū pa kaklu. Jau salāpītus podus viņš nosvieda zemē, tā kā tie sašķīda tūkstots drumstalās, viņš prasīja nekaunīgi lielu atlīdzību, ņurdēja par padarītā darba daudzumu — ar vārdu sakot, tas bija visnepatīkamākais tēviņš, kāds vien jebkad pa šo zemi staigājis.

Tamdēļ viņu no daža laba nama arī padzina ar lāstiem un lamām. Saniknotie zemnieki rīdīja viņu ar suņiem un draudēja tam ar mietiem un akmeņiem; saniknotas saimnieku meitas meta viņam pakaļ sasisto podu sukļes un apveltīja viņu vārdiem, ar kuriem sunim varētu kraupi pielaist un savieba viņam tādas sejas, pret ko krupja galva būtu mīlīgs smaids. Bet šis tēviņš par to tikai pasmējās, deva nicīgas atbildes, nolamāja par veciem seskiem, bet viņu meitas par debesu kazām un ja kāds tam negribēja maksāt pieprasīto algu, viņš sacīja, ka nekā arī negribot: tādam skrandu zemniekelim, kas savai meitai varot dot vienīgi izplūkātas prievītes un mezglainas mataukias, pat viņš varot pāris kreiceru uzdūvāt. Var iedomāties, kas viss viņam par šīm valodām nebija jāpiedzīvo, bet viņš aizgāja smejoties, it kā tas tieši to būtu gribējis. Ja katlu lāpītājs dzīvotu mūsu dienās un prastu rakstīt, viņš droši vien apbalvotu pasauli ar ceļojuma ainām vai aprakstiem.

Tā sava ceļojuma trešajā dienā viņš pilnā skrējienā sasniedza kādu lielu māju sveša ciema malā. Pie apvāršņa karājās melns mākonis un bagātīgi izlēja virmojošu lietu. Tikko viņš zem platā jumta bija nopurinājies un nolicis savu vieglo paunīņu pa zāli zem kokiem ar kapļiem uz pleca uz plato jumtu šurp skrēja arī vēl citi stāvi, meitām priekšauti pāri galvām, puišiem kurpes rokās. Tā bija mājas gaitnieku saime. Aiz viņiem mazliet nevarīgi lēkāja smalks augumiņš, mazliet labāk ģērbts un tieši tamdēļ uz šādu skriešanās sacīksti nesagatavots. Viņai pienākot, puiši un meitas jau plosījās un kāda kupla meiča slaucējam Samijam iegāza ar slapjo priekšautu pa galvu. Tad saimniekmeita Rezija — tā bija tā, kas pienāca pati pēdējā — savilka greizu seju, pasvieda Stidijai, kuplajai meičai savu kapli un priekšautu, lika tos abus nolikt pie malas un pati gražojās un dažādi šķoboties un goroties tipināja kalpiem apkārt un vingrinājās acis pacelt un nodurt un šķielēt ar acu kaktiņiem, jo šīs mākslas pazīstamas kā pilsētā, tā arī uz laukiem. Beidzot durvīs parādījās arī māte, gara, vāja sieviete, ar smailu degunu un lika meitai nemāžoties pa lauku, bet apvilkt sausas drānas; šī jau gan pati zinot, ka esot vārgule, neko nevarot panest un tūlīt liekoties gultā.

Puisis pieteicās šai sievietei un lūdza darbu. Viņš saņēma atbildi, ka tam jāgaidot pēc mraltītes, tagad nevienam neesot laika lietas sameklēt. Puisis pazemīgi jautāja, vai arī viņš nevarētu ēst līdz, lai viņam to atvilkot no algas. Viņš kaut ko dabūšot, tika teikts. Viņš apsēdās pie virtuves durvīm, bet pagāja ilgs laiks, iekāms ēdienu uzlika galdā un vēl ilgāks, iekāms viņš kaut ko dabūja. Trūka gan bļodu, gan karošu. Saimniece kliedza vienā laidā: «Stidij, vai tu nezini, kur trauku dvielis?» un «Rezij, kur tas un kur tas?» Un kad visi jau sēdēja pie galda, viens vai otrs ik pa brīdim aizšāvās gan uz virtuvi, gan uz pagrabu, te trūka piena, te nebija maizes. Beidzot kaut ko iznesa arī viņam. Tai vajadzēja būt virai, bet tas atgādināja netīru ūdeni, kurā izskalots mīlītu maiss, debess zilā šķidrumā peldošas pelēkas saknes un it kā no vecas tūbas cepures nogriezts maizes riecentiņš. Viņš labi ievēroja ēdienu, tomēr neēda. Viņš ievēroja, ka Rezija iegāja virtuvē, pacepa kaut ko pati sev un aizstiepa uz dibensistabiņu olu cepumu, ka tā kādu laiku pakavējās pagrabā un atgriezās no turienes ar aizdomīgu vīna smaržu. Kad visi, arī māte, atkal bija aizgājuši uz slapjo tupeņu lauku, bet tēvs, godīgs mīkstpēdiņš, kaut kur gulēja uz auss, viņš redzēja, ka Rezija laikam jau ar olu cepumu pasiekāma, aizstaigāja uz piedarbu, kur slaucēja gādāja zirgiem barību. Kad pastaiga bija galā. Rezija apsēdās pie viņa uz sola, ar nemazgātiem pirkstiem urbināja adīkļi un prāšņāja par šo un par to un nesaraujoties uzklausījās visu, lai tas būtu kas būdams.

(Turpmāk beigas).